

PEETER SAUTER

Tuimus

“Ai, joptvõi mat,” röögatasin ja kargasin laua tagant püsti. Mul oli klaas paremas ja poolpõlenud sigaret vasakus käes. Tavaliselt on vastupidi. Võtsin mõlema jalaga vöö kõrguselt hoogu, lasin keha koos tooliga taha, tooli tagujalgadele, ja kargasin siis püsti.

Klaasist läigatas segulärtsakas põlvele ja põrandale. Mu perse oli tooli täpselt tajunud. Ma olin küll vintis, aga sain karatud nii täpselt, et tool küll lendas kolinal mööda kiviparketti tahapoole, kuid jäi püsti. Perses on kirurgikäe tunnetust, mõtlesin hetke jooksul.

Lasin põlved lõnksu ja tõstsin käed õlakõrgusele ja röögatasin: “Hassa,” ja tegin jalgadega kordamööda põrandal tühimistades ratsasõitu ümber laua. Käsi sigareti ja klaasiga hoidsin pea kõrgusel. Poole tiiru peal pidasin kinni ja hüüdsin: “No kes tuleb võidusõidule, noh, vennad, kes julgeb turgu tulla.” Võtsin kiire lonksu ja kiire kõhvi. “Noh, on siin, raisk, mehi, või ei ole.”

Laua ümber istus terve pinu tuttavaid perseveste ja kaks naist.

“Mehi on, aga hobuseid ei ole.” K toetus küünarnukkidega lauale, hoidis seguklaasi mõlema käega nina ees ja vaatas mind kühmus õlgade vahelt.

“Äraetud hobused lastakse maha kohapeal,” ütles Kati ja puhus naeratades suitsu välja. Talle meeldis, kui ma tola tegin. Ta oli üleslöödud ja hoopis mitte selline nagu vanasti.

“Aga mis lehmadest saab,” mölisesin vastu. “Sellele on nii kurb mõelda, et silm läheb märjaks.”

Tundsin, et kui pikalt mölisen, siis läheb vunk sees alla ja röögatasin uuesti: “Hassa” ja ratsutasin edasi ja röökisin: “Hoo-dila-hoo-dila-ho-ho-ho-ho-ho-hooo.”

Trampisin kõvasti ja segu pritsis ja tuhka pudenes suitsu otsast.

Olin prillitatud M-i selja taga, kui ta mulle üle õla ütles: “Ma mõtlesin, et miks sa jood nagu hobune, aga sa ju oledki hobune.”

Pidasin kinni. "Sinu raha eest, vana raisk, või? Tule kukepoksis lagedale, kui türa nii pikk ei ole. Ma sulle näitan." Kükitasin ruttu, poetasin klaasi ja suitsu kahele poole M-i tooli pörandale. "Kas sul tasakaalutunnet on?" Võtsin toolijalgadest ja tõmbasin.

"Lollakas," hüüdis Kati.

M lendas pörandale ja mu klaas jäi talle külje alla ja M-il lendasid prillid eest.

Mul läks vunk välja. Vaatasin, kas killud on prilli- või klaasikillud. Prillid vedesid eemal, terved. M vaatas märga küünarnukki.

"Hulga segu raiskasid ära," ütlesin. "Kurat, sa oled ju kana. Kana, mune mulle uus segu."

"Sitta ma munen." M painutas prillisangasid ja pani prillid ette.

"Sitta olen ma niigi otsast otsani täis."

Läksin oma tooli juurde. M tõstis oma tooli püsti ja istus.

Kelneril oli pika varrega prügikühvel ja hari. Ta pühkis klaasi kokku, ilma et oleks eriti kummardunud.

"Kana muneb nokust," mölisesin edasi. "Las ma sikutan sind natuke nokust, M. Said sa haiget ka."

"Oh, mis sa nüüd."

"Kes klaasi eest maksab," küsis kelner.

"Mina," panin käe teksade tagataskusse, "kui mul raha on." Sirutasin käe, võtsin üle laua kiiresti Kati klaasi ja rüüpasin. Kati vaatas silmanurgast.

Läksin baari. Maksin klaasi eest. Tellisin uue segu.

Sain segu ja maksin: "Ega teil midagi mu ratsasõidu vastu ei olnud?"

"Meil polegi juba keegi ammu ratsutanud."

"Vanad väsinud täkud ja märad," rüüpasin klaasist, "ma jään natukeseks siia leti äärde telekat vaatama."

"Kas see pilt sobib."

"Mul täitsa ükstaskõik, mis sealt tuleb, ma vaatan lihtsalt televiisorit."

Baarimees müüs järgmisele viina ja ma jäin üksi leti äärde istuma, selg meie laua poole, ja seda ma tahtsingi. Vaatasin teleka suunas, aga mitte kogu aeg ekraanile. Pralle oli nagu vanal ajal. Muretu infantiilne lõbu. Natuke oli olemine ka tehtud mekiga. Nagu mängiksime vana värki. Üle hulga aja istusin Katiga ühes seltskonnas. Alguses olin

mõtelnud, et räägin õhtu jooksul Meeri ära, aga Kati juuresolekul oli seda tobe teha ja ma jätsin esialgu katki. Natuke kahju oli, sest ilmselt hakkab varem või hiljem mõni teine siis teda ära rääkima. Mul said mõtted otsa. Hea oli istuda üksi baaris, nagu teleka poole, ja teised võtsid selja taga viina ja ajasid plära. Kuulasin poole kõrvaga.

L ilmus leti äärde ja küsis õlut. Olin enne näinud, kui ta saabus ja teise saali läks.

Võtsin tubli lonksu klaasist ja vahtisin teleka poole. Tundsin, et kohe läheb L-iga jutuks. Ta oli ülikonnas. Mul oli valida, kas laua äärde tagasi minna või kempsu minna või näiteks õue jalutama minna või näiteks kohale jääda. Jäin kohale. Mõtlesin, et selleks et L oma juttu ei hakkaks rääkima, tuleks mul endal mingi hoopis teine jutuots lahti teha. Nuputamine oli mul peas Oldfieldi käima pannud. Ümisesin Oldfieldi ja katsusin vaadata, kas näen baaripeeglist, kellega Kati lauas juttu ajab. Ma ei teadnud, kellega Kati vahepeal oli elanud või mis tööd teinud. Ma polnud midagi ette võtnud, et teadasaamist vältida, aga polnud lihtsalt teada saanud. Nüüd juurdlesin.

L võttis oma õlle ja pöördus minekule. Korra oli kahju, et ta rääkima polnud hakanud. Vaatasin telekasse. Seal käis muusikamoos ja ma võtsin lonksu.

“Tegid head ratsasõitu,” L oli teisel pool mind leti ääres.

Läks sekund, enne kui vastasin: “Kust sa tead, sa istusid teises saalis.”

“Sealt tulid ja rääkisid.”

“Ma tean küll, sa oled mulle võlgu, aga sellega ei ole kiiret, mul raha on. Ütle, ma varem mõtlesin, et pool elu on umbes kümnenda eluaasta juures, sest alguses läheb elu aeglaselt ja pärast üha kiiremini või tähendab tundub nii ja siis ma nihutasin selle poolekoha kuhugi kuuenda eluaasta kanti – ükskõik, kui vanaks inimene siis elab, sest lõpp läheb ludinal ja kümme-kakskümmend viimast aastat ei muuda terve elu kestuse tajus mitte siltagi. Aga praegu ma tulin mõttele, et seda poolt ei olegi, sest kogu aeg on parajasti elu lõpp käes. Ja mõni väga kõva ütles, et kogu elu on kogu aeg pihus.” Rüüpasin.

“Jaa, sa oled seda varem ka rääkinud.”

“Kas üle kolme korra läheb juba? Kolm korda võib äärmisel juhul ühte asja rääkida. Neljandal korral laseb kombulspolitsei kindla peale

kuuli pähe.”

“Tead...”

“Kas sul on püstol taskus. Ütle, Juudas.”

“Ei ole.”

“Ah, tahaks natukene kangelane olla. Kas või vana aja kangelane. Aga sul pole isegi püstolit. Kas sa ei taha kunagi kangelane olla.”

“Tead, mul on sulle üks jutt. Kas sa mäletad seda kohta sealt raamatust, kus nad sõitsid üle Ameerika läänest itta.”

“Nad sõitsid igapidi, ristiki-rästiki. Cheers.”

“No vot. Aga meil tuleks minna ja sõita idast läände. Mis sa arvad?”

“Tõsiselt või?”

“Jah.”

“Üüriautoga.”

“Üüriautoga või oma autoga. Seal on parsasid küll.”

“Nojah. Miks mitte. Siin linnas ma olen juba liigagi kaua joonud. Justkui teine aeg ja ruum, aga ikka sama aeg ja ruum. Teine dimensioon oleks vajalik. Satori Jorgis. Aga võibolla oleks Kuuba nagu kodusem, ah. Kordumiste kordumine on hakanud korduma. Ma joon odavaid marke ja need muudavad mu labaseks.”

“Oleme siis rääkinud.”

“See on õigupoolest ainuke õige asi, mida teha.”

“Ma istun teises saalis, kui sa tahad rääkida.”

“Jah, kui mina, kurat, tahan rääkida, siis... siis sa istud teises saalis.”

L polnud võtnud õlleklaasist ainukestki lonksu ja läks, vaadates, et pilgeni klaasist midagi maha ei loksuks.

Vaatasin üle õla. Kati tantsis M-iga. Võtsin oma klaasi ja läksin istusin Meeri selja taha tumbale. Tihedalt vastu Meerit.

“Tehke ruumi, neiu.”

Ta vaatas üle õla. “Mis,” ta ei saanud aru. Nõjatusin ülakehaga tahapoole ja panin käsivarred Meeri õlgadele.

“Mis sul hakkas,” küsis Meeri. Ma ei vastanud. Meeri pöördus tagasi laua poole. Rääkisin talle kõrva: “Supsti ja supsti, supsti ja supsti. Tead, kuidas sellistes kohtades on. Tuleb kurat, astub nii möödaminnes läbi, hea ülikond seljas. Vanakurat. Keerutab ringi,

poetab sõna sinna ja teise tänna ja..."

"No ja mis siis on," pöördus Meeri uuesti minu poole.

"...ja kõik on korraga teistmoodi. Kes tantsis oma arust peenega, tantsib jämedaga, kes oli enne ahv, on nüüd hobune. Saa sa siis aru. Miks ta niimoodi meiega teeb. Ütle või ma hakkam nutma. Ütle ja ma suudlen sind oma suudlemata huultega. Arva ära, kus need mul on. Meeri, ütle, kas sa sallid mind. Värv oma juuksed roheliseks."

"Siis sallin, kui sa teise kohta istud."

"Aga vot ei istu."

"Sa ei oska lantida. Need, kes naistega vooru saavad, ei tee kunagi pikka juttu."

"On ka või?" Ma tõusin püsti. "Ma lähen istun siis teise kohta."

Kati seisis mu kõrval: "Kas sa tuled minuga tantsima."

"Tulen, kui Meeri lubab. Luba, palun, Meeri."

"Mis see, kurat, minu lubada on."

Tahtsin tantsu vehkima hakata, aga Kati võttis mu ümbert kinni: "Kas kügelöömine ei taha hästi välja tulla. Sa oled liiga vintis."

"Ega ma ei löönudki külge. Ma tahtsin talle isalikku õpetust anda, aga noored on hukas. Ma lihtsalt ei saanud teisiti. Sa purustasid mu südame."

"Hea küll, hea küll."

"Mu süda on tehtud halvaks läinud pamidoridest. Kui ta lõhkeb, siis hakkab haisema, kas suudleme."

"Ei, ma ei taha."

"Taha ja taha."

"Sa oled ikka."

"Sa oled ka ikka."

"Ainult viiskümmend aastat vanem."

"Mis sa nüüd. Nelikümmend viis. Pisut halli siin ja seal nagu minulgi."

"Ma olen sada aastat vana."

Ma surusin ennast ta vastu ja tundsin ta tisse.

"Ma tunnen neid," ütlesin, "krõpsud nagu koonfleiksid."

"Tunned jah."

"Lähme teeme ees ühe suitsu ja ajame juttu."

"Fuajees või."

“Jah, lähmenoh.”

“Nolähme.”

“Oota, ma võtan laualt suitsu.”

“Võta minu omad ka.”

“Millised need on.”

“Rohelised, vaata, seal, kus ma istusin.”

Olime fuajees ja ma pakkusin talle tema pakist ja võtsin endale oma pakist ja pakkusin tuld ja võtsin tuld. Ta puhus suitsu välja ja vaatas mind. Ma puhusin ka ja ei vaadanud eriti kuidagi, aga ütlesin: “Lähme teeme väljas ühe tiiru. Ma olen liiga palju napsu võtnud.”

“Oota, ma panen siis kasuka selga.”

Ma aitasin selga.

“Kas sa ise ei pane selga.”

“Ei, mul on palav. Ja ma mõtlen, et tuleks tagasi, eks ole. Ma tahan lihtsalt õhku.”

Tuttavaid tuli sisse ja läks välja.

Astusime mööda lobjakast tänavat. Laternad põlesid. Kati hoidis vasaku käega hõlmu kinni ja paremas käes suitsu. Pea oli paljas. Ma hoidsin paremas käes suitsu ja panin vasaku käe taskusse. Õhk oli külm ja näpistas, aga see oli hea. Oli juba hilja ja tänavatel liiguti aeglaselt. Tõmbasin suitsu kopsu ja puhusin pikalt välja ja tõmbasin värsket õhku kopsu.

“Mis sa siis,” küsisin.

“Ei midagi.”

“Muidu hästi.”

“Vist.”

“Ma tahaks veel tissi katsuda.”

“Me võime pärast veel tantsida.”

Keegi tuli vastu ja ma astusin sõiduteele, et teda mööda lasta, ja astusin tagasi Kati kõrvale. Läkime kangialusest mööda. Panin Katile käe ümber õlgade ja tõmbasin ta koos endaga kangialusest sisse. Prügikast tossas briketihaisu. Lasksin suitsuotsal maha pudeneda.

“Noh,” ütles Kati.

Ma tõmbasin teda edasi hoovi ja vaatasin ringi.

”Mis sa mõtled?”

Otsisin pimedat nurka. “Ei, midagi ei mõtle.”

Seal sai koli vahelt treppide alla pugeda, prahihunniku äärde. Lükkasin teda jõuga sinnapoole. Ta pööras pead. Keerasin ta enda poole, panin parema käe ta kasukahõlmade vahelt sisse, tõmbasin kleidi näuhti üles ja surusin käe püksi. Ma ei katsunud kätt prao vahele pressida, hoidsin lihtsalt sõrmi tugevalt vitu peal ja surusin. Vasaku käega hoidsin tal kaelast tugevalt kinni, nagu mõnikord varem olin nikkumise ajal hoidnud.

Vaatasin talle läbi hämaruse otse silma ja ta vaatas vastu. Ta parem käsi hoidis sigaretti pea kõrgusel. Ta ei naeratanud, ta ei olnud kohkunud, ta vaatas tõsiselt mulle otsa. Ta tõi sigareti suu juurde, hoidis, suhu ei pannud. Ma jälgisin ta pupilli ja hingamist. Läks mitu sekundit. Mu hingamine muutus kiiremaks ja noku surus vastu pükse.

Kati viis sigareti kaugemale ja lasi kukkuda ja pani parema käe kasukahõlmade vahelt sisse oma parema rinna juurde. Ta ei surunud kätt vastu, aga tõstis tissi kergelt ülespoole. Kati tõstis oma parema jala veidi kõrvale ja ma lükkasin käe kaugemale ta jalgade vahele.

Kati hingamine läks kiiremaks. Võtsin käe ära.

Keerasin ta õlgadest robustselt ringi, näoga prahihunniku poole ja lükkasin ta vastu hunnikut. Astusin ta selja taha, paremat talda torkas miski. Tõmbasin ta kasuka tagant üles ja kleidi ja püksid alla.

“Ära kärista,” ütles Kati.

Et käsi vabamaks saada, viskasin ta kasukasaba talle üle pea. Hoidsin vasaku käega ta tagumiku palja ja tegin paremaga oma püksiluku lahti ja lükkasin aluspüksid alla.

Panin korraks palja noku vastu ta valgelt kumavat perset. Nagu prooviks.

Ta oli kasuka all vait ja ei liigutanud.

“Jalad laiali,” ütlesin.

“Kuiv on,” ütles ta kasuka alt summutatult.

Panin parema käe talle jalgade vahele ja silitasin keskmise sõrmega õrnalt vitu vahelt. Sülitasin endale paremasse pihku ja määrisin tatiga türapea otsa.

“Kas sa jalgu rohkem laiali ei saa.”

Kati proovis jalgu liigutada, aga püksid segasid. Lükkasin ta püksid päris alla kingade juurde.

Nüüd lasi ta jalad põlvist veidi lõnksu ja reitest rohkem harki. Karvad reite vahel, perse- ja vitukarvad, olid kohevad ja ilusad. Neid oli nii palju, et vittu ei pastnudki.

Torkasin noku umbkaudu karvade vahele ja aitasin käega kaasa – alt üles lükata. Läks. Võtsin käe ära.

Lükkasin teda õlgadest veel rohkem käpuli ja nikkusin.

“Kas kõhu all mingit teravat prahti ei ole,” küsisin, katsudes hääle normaalse ja tavalise hoida.

“Ei ole,” vastas ta kasuka alt.

Ta ei liigutanud perset mulle vastu, oli paigal ja lõtv ja lasi ennast nikkuda.

Vaatasin korra ringi, kangialuse poole ja akende poole. Kedagi polnud.

Tõmbasin kahe käega ta heledaid kannikaid veel laiemale, vahel oli tumedam triip.

Ta ägises natuke ja niutsus paar korda, ma hingeldasin läbi suu. Ninast kippus tatt suhu voolama ja ma pühkisin nina endale jakiõlga.

Lõin talle kannika peale paar korda laksu. Päris valusalt.

“Aah. Ahah,” ütles ta läbi hammaste.

Mul lõppes ära. Võtsin noku välja. Ta ohkas.

Lükkasin ennast temast lahti ja pühkisin noku T-särgi serva sisse. Pistisin noku püksi.

Kati üritas ennast vaevaliselt ringi pöörata. Tõmbasin ta kasuka tagasi alla. Aitasin ta püsti ja panin endal püksid korralikult kinni.

”Mul jäi käekott sinna, kas sul on taskurätikut.” Ma otsisin. Parema jalg tuikas. “Näed, võta see, ta on natuke verine, mul jooksis enne nina verd.”

Liigutasin paremat jalga ja krimpsutasin nägu. Kati vaatas mind ja hargitas jalgu ja pühkis verise taskurätikuga kasukahõlmade vahelt paar korda üle vitu. Vaatas rätikut ja katsus oma jalgevahet vaadata ja pühkis veel.

“Kuratraisk.”

“Mis sul on.”

“Ma astusin enne endale naela jalga.”

“Tõesti või.”

Kati tõmbas aluspüksid üles. Tõmbasin jala jõuga naela otsast ära. Lume all olid lauaotsad, jalajälje sees pikk nael ja selle ümber tume laik.

Pöördusin minema: "Lähme."

Vaatasin tagasi Kati poole. Kati astus kuresammul. Mõtlesin kor-raks, et võtaks ta sülle, aga jalg valutab ja ma ei viitsinud. Vaatasin veel korra akende poole. Ei olnud kedagi.

Nuuskasin näpuga lumme ühe ninasõõrme tühjaks, siis teise. Lasin Kati endast mööda ja kusin seinale äärde.

Kati vaatas tagasi: "Ma tahan ka. Aga ma vist ootan kõrtsuni."

Ta hoidis mu taskurätikut kahe sõrme vahel. Ta pani käed kasuka alla ja sikutas kleiti. Hoidis kätega kleiti ühe koha peal ja väänutas keret, kuni sai ennast mõnusalt kleidi sisse. Taskurätik oli ikka sõrmede vahel.

Läksime kangi alt läbi. Kati sirutas käe mu taskurätikuga pikaks: "Kas viskan ära või pesen puhtaks ja..."

"Viska minema."

Kati lasi rätiku tossavasse prügikasti kukkuda. "Ma annan sulle enda oma, kui tagasi jõuame."

"Pole vaja anda, ma ei taha."

Astusime mööda tänavat tagasi.

"Kas sa mõtlesid selle ette välja."

"Ei. Vist mitte."

"Vist mitte."

Olemine, mis oli äsja olnud täidetud ja vaba, oli nüüd kuidagi kistud. Mõtted rändasid mujale.

"Sa ei tahtnud sellepärast minu taskurätikut, et mingeid seoseid ei jääks."

"Ma ei tea. Võibolla."

"Jalg valutab?"

"Jah, peab vist kinga sisse viina kallama."

"Teetanuseoht. Jääd minu pärast ühest jalast ilma."

"Tühja see parem jalg....kuidas see teetanus muidu algab."

"Ma ei tea. Veremürgitus. Must veri liigub mööda sooni edasi ja jalg läheb siniseks ja kõvaks. Aga võibolla hoopis roheliseks. Ma ei tea."

Laused olid tühjad ja me läksime kõrtsu poole ja olime vait.
 Kõrtsu ukse ees ütles Kati enne sisseastumist: "Täitsa hea oli."
 "Oli jah. Ma mõtlesin, et kui sa üldse ei liigutanud, et kas sul oli."
 "Ma lihtsalt lasin sul ennast keppida."
 "Sa oled palju muutunud."
 "See veel ka. Mismoodi siis. Paremaks või halvemaks."
 "Ma ei tea. Lihtsalt teistsuguseks. Ja samaks jäänud ka."
 "Lähme alla."
 Läksime ja ma pomisesin endamisi: "Türra."
 "Jalg?"
 "Jah." Tegelikult mõtlesin, et saab vaid paar lauset öelda, mis
 püsivad täis ja siis vajuvad nad jälle ära.
 "Noh, kust teie siis tulete?"
 "Käisime pisut jalutamas, värsket õhku hingamas."
 "Tegite tihi ära."
 "Muidugi."
 Keegi ei uskunud seda. Ütlesin: "Ma tahaks kohe palju viina juua."
 "Ta astus endale naela jalga," ütles Kati. "Mu suitsud on sinu käes."
 "Lase naelaauku katsuda, muidu ma ei usu," vingus K.
 "Tooge mulle viina, ma ei saa käia," lorasin ja tundsin, et jalg surises
 ja ma ei saanud ta peale hästi toetuda.
 M tõi mulle klaasi segu. Ma andsin talle raha. Rüüpasin. Kati vaatas
 mind üle laua. Vaatasin vastu. Hea oli.
 "Sul on klaas tühi. Anna ma valan sulle."
 Kati vaatas oma klaasi: "Ma jõin enne hoopis veini. Aga ükskõik.
 Vala." Ta sirutas mulle oma klaasi ja ma valasin.

Kaapisin tekki peale. Kraapasin veel ja ei saanud kuidagi ja siis
 keerasin ennast vastu seina ja tõmbasin linaserva peale. Tükk aega
 püüdsin korralikult magama jääda. Ikkagi oli külm. Ja pea valutas ja
 janu oli ja kusehäda oli. Pidasin siiski veel mõni aeg poolunes vastu.
 Piilusin veidi – silmad olid liimised – tuba oli valge. Maigutasin suud,
 seal oli mingi puru ja rähm ja kleepuv kraam läbisegi. Hõõrusin käega
 üle suu ja tõmbasin keelega üle paakunud huulte ja tõmbasin näpuga
 rähma silmade ümbert vähemaks. Kissitasin silmi ja vaatasin tuba. See
 oli minu tuba.

Lasin pea tagasi vajuda. Hea. Olin kodus. Olin juba enne tundnud, et vist on oma voodi, aga valgus oli kuidagi teine ja tekki polnud ja midagi oli veel kuidagi teisiti. Nii, käin kusel, joon, üles veel ei tõuse, kobin teki alla ja magan, kuni magan. Kas peaparandust peaks võtma. Võibolla veidi võiks, täna ei hakka jooma. Ei. Aga kalkan peaparan-duse sisse ja lähen uuesti magama, nii ärkab pärast väiksema peava-luga, pea, raisk, valutab. Pole midagi, ei olegi väga hull.

Tõstsin jalad ettevaatlikult põrandale ja ajasin vaevaliselt pead liigutades ennast voodiveerele istukile. Palju kell on. Suur kell seisis. Ükskõik, mis ta on. Mul olid jalas veidi sitased ja veidi kused ja veidi verised aluspüksid. Ja särk. Vaatasin kaenlaalust. Seal oli kollane plekk. Vana läbihigistatud särk. Nina oli kinni. Tatiklimbid olid ninasõõrmed ära ummistanud. Koukisin näpuga tatiklimpe ninast ja panin suhu. Vaatasin, ega näpp väga must ei ole, siis võib kõht valutama hakata. Jalad olid väsinud, valged ja karvased nagu mingi vanamehe jalad. Vasak jalg oli paljas – varbaküünealused mustad – ja paremas jalas oli lontis sinine sokk. Sokk oli kuidagi kange ja korpas. Liigutasin parema jala varbaid. Jalg oli valus ja tuikas. Proovisin läbi nina puhuda. Nina ei tahtnud tõmmata. Pidin näpu kaugemale ni-naauku toppima ja koukima.

Aga napsu mul ei ole. Lähen vaatan, kas emal on midagi, ehk on, ja võtan ühe klõmaka. Kas parema jala peal käia saab? Kuidagi ikka saab.

Mis me eile üldse pärast tegime. Kellegi poole ei läinud? Ei vist. Kes selle Meeriga läks? Ei mäleta. Istusime ja kõik vajusid ära või kadusid ära. Ja lõpuks passisime teises saalis koos K ja Katiga ja ma jäin üsna täis, vist isegi magasin vahepeal ja siis oli Kati läinud ja K veel molutas ja rahad olid läbi. Ja K-l õnnestus laenu teha ja me istusime veel, kui juba laudu koristati, ja me rääkisime veel endale viinapudelitäie segu kaasa ja meile anti tingimusel, et me kohe läheme, ja me üritasime endale veel taksot tellida, sest keegi teine meile ei tellinud ja millegipärast me ei saanud taksot ja me ei teadnud ka, kelle poole selle taksoga sõita, sest endal raha ei olnud ja õieti polnud kellegi poole minna ja õieti ei tahtnud mitte ühegi poole minna ja õieti ei tahtnud ka teineteise poole minna ja ma polnud kindel, kas ma koju minna tahtsin.

Juba mõnda aega polnud mul mingit ateljeekonkut, hooletusest olin lasknud viimasel ateljeel minna. Ja juba pikemat aega polnud ma kellegi juures elanud. Elasin jälle ema juures kodus. Ja nii oligi kõige parem ja rahulikum. Ei olnud vaja õiendada ja klaarida. Olin kõigest ja kõigist loobunud ja lasin lihtsalt minna ja täitsa hea oli. Isegi väga hea oli. Aga vahel oli sitt tunne sellest, et ma olin nii sitt. Ihu kippus vanaks minema. Ma olin paksuks läinud ja juuste hulka tuli halle karvu ja kui hallid juuksed on pesemata, siis on see eriti jäle ja mingid asjad hakkasid valutama ja siis hakkasid mingid teised asjad valutama ja kolmandad ja hambad lagunesid ja hambaarsti jaoks polnud raha ja viitsimist. Vananemine on vastik. Võibolla vana olla ei oleks, aga võibolla on ka see vastik.

Üks tüdruk ütles kunagi, et kolmekümneselt tapab ta ennast niikui-nii – see avaldas muljet, et tal nii tugev tunne oli. Nüüd oli tüdruk küll juba üle kolmekümne, aga mis siis. Mul polnud suuremat tahtmist ennast tappa, aga kuidagi inetu oli olla vana, paks ja määrdunud. Aga tühja kah. Eluviise muuta ei õnnestu. Ja need, kes on liiga hilja, nagu mina praegu võiks, hakanud proovima eluviise muuta, need on saanud küll teise eluviisi, aga nad pole enam nemad. Või pole enam need, kes enne. Ja nii hilja tekitatud uus inimene võib ka kuidagi õhukeseks jääda. Parema olen ikka mina, mis siis, et paks. Närune oleks olla keegi teine. Teine? Kui just, et päriselt teine, aga seda ju ei saa. Või siis võib unistada, et olla sant või võõrik või rikas ja kuidagi elu suhtes vaatleja, aga see on ka ainult unistus. Ega tegelikult ei tahaks olla. Vähemalt ma tean, et ma olen mina. Et ma ei ole praegu keegi teine.

Kui ma hulluks läksin, siis mind oli justkui kaks, aga ma isegi ei mäleta seda enam, mis tunne see oli. Justkui oli kellegagi juttu ajada. Aga nii hea see hullolemine ka ei olnud, et olekski sinna elama jäänud. Häda see mul just ei olnud, pigem pakkus lusti. Aga sellist hullust, et on häda, on ka olnud. No see oli vilets. Ei mingit lusti. Aga hädaga hullus oli väga targa peaga hullus. Olin igapäevaasjades adekvaatne, aga muidu haledas seisus. Teise hulluse puhul just päris adekvaatne ei olnud, aga seal võis ka ju olla nagu mingi tarkus, kuigi ega keegi teine sellest suurt ei oleks jaganud. See oli oma lõbu. Aga mida muud kui oma lõbu ma siis tahan. Kas üldse on kedagi, kes tahaks midagi muud.

Isegi kui talle teeb lõbu, et ta saab teistele lõbu teha. Igav plära. Ja ega muud ei olegi olemas kui igav plära, purjus peaga tundub ainult, et ta on midagi muud. Ja enam ei tundu ka. See on lops.

Ma arvan, et enamusel läheb viinaisu üle, või isu, mis ta alguses oli, see oli isu millegi muu järele ja viin oli lihtsalt abimees, aga enamasti juuakse edasi, lihtsalt niisama, ilma isutagi. Harjumusest või siis nostalgiast, et vanasti oli nagu midagi tulemas, mis lõpuks ikkagi ei tulnudki. Või tuli kellelgi? Kellel? Ei tulnud midagi. Aga see, et justkui pidi tulema, oli ka asi. Aga võibolla olen selle kõik lihtsalt välja mõtelnud. Ei ole. Eile kõrtsis istuda oli justkui kommenteerida või meenutada vana kõrtsisolemist. Jah, kui tõesti saaks olla teine, siis saaks ehk tõesti jälle südamest juua ja ehk isegi südamest mõnda naist taga ajada.

Aga mina olen mina ja see on minu vile püksitagumik ja see minu paar korda remondis käinud noku.

Tõusin ja luukasin paremat jalga küljega maha toetades peldikusse. Ema toast kostis krabistamist. Kodus. Miks ta kodus oli?

Peaks vist katkise jala koos sokiga vanni pistma, ega sokk muidu maha ei tule. Ei tea, kas peaks millegagi puhastama ja plaasterdama. Aga plaaster ju talla alla kinni ei jää. Sokk pealt katki ei ole – läbi jala ikka see ei tulnud. Kurat, kõht on nii voltis, nii voltis. Miks aluspüksid verised on? Ju tal hakkas ments. Lappi all ei olnud, troppi nagu ka sees ei olnud, ei olnud mentsu lõpp, vaid algus. Oli hea nikk küll, aga mis sest nüüd sisse on jäänud. Mitte midagi. Tühi tunne. Ja auk jalga. Aga vist oli ikka õige tegu. Kui enam nikkuda ei viitsi, see on juba täielik mandumine. Aga liiga palju nikkumist läheb tüütuks. Jälle selles kohas. Jälle tolles kohas. Parema oleks ja magaks kodus. Parema ärgata ja rahulikult kõhtu sügada ja oma teki alla puuksu lasta.

Väsisin kempsus ära. Isusin ja toetasin pea kätele. Poti kõrval oli Bertrand Russell ja ma lugesin natuke siit-sealt, aga õieti ei viitsinud, ei jaksanud. Talle oli natuke vett peale pritsinud ja ma pühkisin Russelli vastu särgirinda kuivaks. Võtsin ajalehehunnikust ajakirja ja vaatasin natuke inimeste pilte.

Ema tõmbas ukse paokile ja lükkas kinni.

“Loed või.”

“Kohe tulen välja.”

Vaatasin ajakirja lõpuni, viskasin ta ajalehehunnikusse ja tõusin. Luukasin ema toa ukse taha. "Tahtsid kempstu minna või."

"Ei, ma tahtsin rääkida."

Piilusin ukse vahelt sisse. Ema oli ükski.

"Mis on siis."

"Oled täna kodus."

"Vist küll."

"Ma lähen haiglasse sisse. Vahest tuled tassid mulle kotti. Selline valu on viimasel ajal sees, mina ei tea."

"Võta takso."

"Ei hakkaks võtma."

"Mis kell sa lähed."

"Eks ma varsti hakkas sättime."

"Kuule, kas sul natuke peaparandust on."

"Mis sa ikka parandad."

"Ei taha, ära anna."

"Eks mul vist midagi peaks olema."

Läksin ema tuppa.

"Pane endale puhas pesu ometi selga. Sul on puhast küll."

"Pärast panen. Kus sul on, kapis või."

"Ei ole, ma panin teise kohta."

"Võta välja."

Ema võttis riulilt raamatute tagant ettevaatlikult väikese lapiku viinapudeli ja ohkas. Ma hakkasin naerma.

"Mis sa naerad."

"Ei midagi. Anna siia."

"Ära puhtalt joo."

"Nojah, sul mahla on kapis või. Võib puhtalt ka. Ma paar lonksu võtan." Kummutasin kõva sõõmu ja väristasin pead. See peab ajud välja klaarima küll. "Siin sada grammi ongi ainult sees, see läheb niisama ära."

"Mis sul jalg on katki või?"

"Jah. Kas sul plaastrit on ja rivanooli või ma ei tea mis asja. Ma astusin naela jalga."

"Eks tee viinaga puhtaks."

"Viinaga? Nalja teed. Mis sa sinna haiglasse lähed. Arstid teavad

ka, mis on või?”

“Hakkavadki uurima. Nagu mingi kopsuasi on, aga kopsupõletik ei ole või on, mine sa tea. Kuule.”

“Mäh.”

“Kui ma seal olen ja miskit vaja on, sa ikka tood.”

“Küll ma toon.”

Panin veel ühe klõmmu. Kohe peab paremaks minema. “Kas sa nii kaua saad oodata, kui ma käin vannis ära ja leotan jala lahti. Kuule, kas sa teetanusest tead midagi.”

“Saan ikka, kui sa kaua ei tee. Mis sa arvad, et sul on teetanus või. Mis ma muud tean, kui et ta veremürgitus on ja gangreeni teeb. Eks selle vastu peaks ju süsti ka saama. Lase traumapunktis endale süst teha.”

“Arvad või,” luukasin raamaturiiuli juurde. “On sul siin veel pudeleid.”

“Ära mitte looda.”

Võtsin entsüklopeedia. “Ma lähen käin vannis ära.”

“Tahad siis plaastrit või.”

“Võibolla teed pärast hoopis mingi sideme, plaaster kukub kohe pealt ära.”

Võtsin tee peal ühe lonksu ja lasin vannitoas vee jookksma. Panin alguses külma vee ja jõin janu täis. Siis keerasin leigeks ja hoidsin pead kraani all. See oli hea. Lasin vannivee jookksma ja istusin pesumasinale.

Otsisin entsüklopeediast teetanuse üles, vaatasin pilti naeratavast näost ja lugesin: “Teetanus (kr. tetanos "pingutus, kramp"), kanges-tuskramptõbi, inimese ja loomade äge nakkushaigus, mida põhjustab mullas leiduv anaeroobne t-batsill (*clostridium tetani*). T-tekitajad satuvad maapinda peamiselt hobuste ja veiste väljaheidetega ja säilivad seal aastaid. Inimene nakatub t-sse haavade (iseги kriimustuste) saastudes batsille sisaldava mulla ja tolmuaga; eriti ohtlikud on muljutud kudedega ja sügavad torkehaavad. T-batsill tekitab haavas (anaeroobsetes tingimustes) närvikude erutavat mürki. Haigus algab pärast 7–10-päevast lõimetusaega mälumis- ja näolihaste krampidega; krambi (tsüsmi) tõttu ei saa haige suud avada. Näol on eriline ilme (*risus sardonicus*, sardooniline naer). Seejärel tekivad krambid kukla-

ja seljalihastes ning hiljem teistes lihasrühmades. Krambid on lühiaegsed, kuid väga valulikud ja sagedased ning võivad vallanduda vähimagi ärrituse puhul. Ravi: antitoksiline seerum ja vaktsiin, krambivastased vahendid. Profülaktika: õigeaegne haavakorrastus, t-e seerumi ja vaktsiini süstimine.”

Võtsin lonksu viina ja jõin voolavat sooja vett peale.

Jätsin entsüklopeedia ja lonkasin tuppä. Otsisin rätiku ja puhta pesu. Toppisin musta pesu pungil kilekotti ja vaatasin põrandalt, mis lugemist vanni kaasa võtta. Kuigi ilmselt ei viitsi midagi lugeda. Võtsin ühe vana Akadeemia ja Sexeri ja Uku Masingu. Tassisin pesumasina peale ja luukasin kööki.

“Pane endale midagi selga.”

“Kohe lähen vanni. Tee mulle morssi, viitsid.”

“Millest, siirupist või?”

“Tee kompotist, kui sul on. Ega sa ei ole minu toast Hammetit võtnud.”

“”Red Harvest.” Ma hakkasin lugema, mõtlesin, et võtan haiglasse kaasa. Tahad praegu või?”

“Las ta olla. Võta kaasa, kui tahad.”

Läksin vannituppa ja jätsin ukse riivist lahti. Vaatasin vanni, vaatasin jalga. Jalg teeks kogu vannivee mustaks. Tõstsin jala kraanikaussi. Võtsin lapiku, ütlesin: “Seestpoolt meega, väljastpoolt kanasitaga,” ja rüüpasin viimase lonksu ja ütlesin: “Või vastupidi”.

Keerasin kraani kraanikausi kohale ja lasin soojal veel soki peale joosta. Must vesi jooksis ära. Ei tea, kas soe vesi üldse sulatab vere lahti. Keerasin kraani vanni kohale ja raputasin natuke pesupulbrit soki peale, ja et see lahustuks ja soki sisse läheks, kallasin pisut šampooni peale. Patsutasin sokki. Keerasin kraani tagasi ja patsutasin sokist suurema mustuse välja. Seda tuli kõvasti. Väikesed mustad junnid jooksid veega alla. Sokk sai täitsa puhtaks. Vereklomp talla all andis tunda. Proovisin sokki maha sikutada. Ei tulnud, valus oli.

Astusin vanni. Lasin oma inetu keha aeglaselt vette vajuda. Hea oli. Kui natuke olin lesinud, raputasin käed kuivaks ja vaatasin, mida lugeda. Võtsin entsüklopeedia ja sirvisin siit ja sealt. Entsüklopeedia tuli uuesti teetanuse kohalt lahti. Lugesin veel kord läbi. Käed väsisid ära ja ma panin entsüklopeedia raamatute otsa ja lasin ennast süga-

vamale vanni. Jalg oli vannis hakanud rohkem valu tegema ja valu liikus nagu mööda jalga üles. Liigutasin lõuga ja katsusin lõualuid. Liigutasin lõuga alla-üles ja külgedele ka. Lihased olid tundlikud. Liigutasin jalga vees edasi-tagasi. Tundus, et sokk liguneb lahti. Liigutasin varbaid. Jalg oli valus.

Istusin vanniäärele. Sikutasin soki ettevaatlikult ära ja lätsatasin kraanikaussi. Kangutasin parema jala üles ja küünitasin, et tallaalust uurida.

Vasak jalg käis vannipõhjas liuhka ja ma lendasin vântsti selili. Käed haarasid pesumasinast ja kraanikausist. Käis libises kraanikausist lahti ja pea räntsatas vastu äravoolutoru. Parem käsi krampus pesumasinasse ja kallutas seda. Pesumasin tegi sügava jõnksu, aga jäi püsti. Entsüklopeedia lendas kuhja otsast vanni, teised raamatud põrandale. Vinnasin ennast püsti. Katsusin, kas pea jookseb verd. Ei jooksnud.

Võtsin entsüklopeedia vannist välja. Lõin ta keskelt lahti. Nüüd ei tulnud teetanuse koht. Vesi ei olnud peaaegu üldse lehtede vahele läinud. Ainult servast oli umbes sentimeetri ulatuses märg. Võtsin entsüklopeediaseljust kinni ja raputasin ja riputasin entsüklopeedia vanni kohale pesunööri kuivama. Pesunöör vajus jupp maad alla-poolle. Korjasin teised raamatud maast üles. Masing oli serva peal püsti ja täitsa okei. Akadeemia oli Sexeri peal ja oli kah okei. Sexer oli põrandal läbi ligunenud. Riputasin ta entsüklopeedia kõrvale. Ettevaatlikult, vaadates, kas pesunöör peab vastu. Pidas. Katsusin käega pesunööri. Vetrus veel küll. Vaatasin Sexeri tagakaanelt suurte tissidega naist. Hirmus suured tissid. Nagu õhupallid. Ei tea, kuidas oleks nikkuda. Kahe inimese vahele jääksid justkui õhupallid. Vist päris tore. Lükkasin noku ilusti. Katsusin pead. Sinna tuli muhk.

Istusin pesumasinale, et uuesti jalatalda vaadata. Uku Masing jäi pooleldi perse alla, aga tundus, et selle pealt ei libastu. Toetasin vasaku jala vastu kraanikausiserva ja vaatasin paremat tallaalust. Polnud seal midagi näha. Mingi väike narmendav koht nagu oli ja ümberringi sinine. Liigutasin varbaid – valus oli. Liigutasin labajalga. Surises ja oli teistmoodi. Perse külge kleepunud Masing kukkus laksatades põrandale. Korjasin ta üles ja upitasin ennast püsti. Astusin ettevaatlikult, pead entsüklopeedia eest kõrvale hoides, uuesti vanni ja lasin pikali.

“Tegid morssi või,” hüüdsin.
 Ema ei vastanud, aga tuli, morsikann käes, ja segas lusikaga.
 “Ma toon sulle klaasi ka.”
 “Oh, sa panid sidrunit ja jääd ka.” Jõin üle kannuserva.
 “Näita, kuidas jalg on.”
 Ulatasin emale jala.
 “Ei siin ole vist hullu kedagi. Viinakompressi võiks ju teha.”
 “On sul veel viina.”
 “Ei ole enam.”
 “Väga hea morss. Ma tulen varsti välja ja viin su haiglasse. On sul krempel koos.”
 “Krempel on koos.”
 “Kuule, kas sa raha saad mulle jätta.”
 “Kui palju.”
 “Ma ei tea. Noh, mõnisada.”
 “Ma panen sulle köögilauale. Ega mul ka enam palju pole. Oot, ma pesen su soki puhtaks.”
 “Küll ma ise pärast pesen.”
 Ta pani punni ette ja lasi kraanikaussi vett.
 “Teine sokk on ju toas,” ütlesin.
 ”Too siis see ka.”
 “See siin on ju verine, tahab külma veega leotada.”
 “Ei ole midagi, ta juba ligund küll.”
 “Tule mul siis eest ära.”
 “Sa ennast pesema ei hakka või.”
 ”Ei viitsi.” Panin morsikannu riiulile, toetusin ema õlale ja astusin välja. “Ema, kas ma olen väga paksuks läinud?”
 “Ei ole midagi, sa oled siukse kondiga. Kas ma kuivatan sul selga.”
 “Ei taha.”
 Võtsin morsikannu ja läksin jalgade välisservadega maha astudes tuppa.
 “Oota, ma panen sulle sideme peale, ära tee mustaks,” hõikas ema.

Emaga kõrvuti oli naljakas astuda. Me oleme umbes ühepikkused ja tema käib natuke ettepoole kookus ja mina käin, õlad längus. Ema on kõhn. Rätik peas, mantel seljas, paksud sukad jalas, võibolla isegi

mitu paari pakse sukki ülestikku. Mul oli väike pappkohver, emal kilekott ja käekott. Vahetasin kätt ja tundsin, et natuke oli piinlik, aga mis siis.

Nagu jotad, ehkki ei ole jotad, või kui just, siis mina.
Läksime, olime vait.

“Noh, siin on lahe küll.”

“Jah, kena valge palat.”

“Kus ma su asjad panen,” asjakott oli mul pihus, riided oli ema ära andnud.

Noor vinniline ja koledapoolne õde jalutas meiega kaasa: “Teie voodi on akna all.” Kaks teist õde, keda olin näinud, polnud kah eriti ilusad, aga olid haprad ja heatahtlikud. Tegi nukraks. Haigla on hädaventiil, põgenemine maailmast, kuhu ei sobinud. Õed on teistele vajalikud ja saavad olla kenad. Muidu polnud nende kenadust kellelegi vaja. Siin pole muid naisi, keda vahtida, vahitakse siis inetuid õdesid. Küllap õed tajuvad, et neid vahitakse, ja teavad, et vahitakse sellepärast, et muid naisi vahtimiseks pole. Mõtlesin seda hajameelselt ja möödaminnes ja vinnilise õe ilusat keha vahtides.

Tahtsin ema paika saada ja minna. Ei teadnudki, kuhu, polnud mingeid plaane. Lihtsalt minna. Ema antud raha olin koju jätnud. Võibolla, et ema ei näeks mind raha krahmamas, aga küllap rohkem enda pärast – et ma ei sööstaks kohe raha joogiks tegema. Vaevalt, et ma ema vaatamisest eriti hoolisin.

“Ma panen need sulle siia öökapi kõrvale. On sul veel miskit vaja.”

Ema istus voodiservale, hingeldas. Tal oli õhupuudus. Ta ei jaksanud rääkida. Olime just treppidest üles tulnud. “Ma puhkan korraks,” kobises ta ja lasi, kitlihõlmu koomal hoides, ennast voodisse pikali. Õde korjas öökappidelt arstiträni kokku. Ma vaatasin ta tagumikku ja läbi kitli paistvat aluspüksikontuuri ja vanamutte teistes voodites – need vahtisid lakke ja mujale, aga mitte minu poole – ja vaatasin aknast välja. Seal oli tühjus. Lesi ja vahi tühjust ja mõtle. Millest?

“Mitu raamatut sa võtsid.”

“Paar tükki võtsin.”

“See Hammett on verine lugu. Kõik notitakse maha.”

“Las ta olla.”

Ema krigistas voodit ja ma ei saanud veel minna.

Keegi ei tea, mis kellegi ihus on. Mutid ei tea, mis arstid teavad või ei tea. Mitte teada on raske ja lihtsam on uskuda, et ravi aitab ja arst teab, ja ravida ennast, nagu teeks tööd, kuni tunned, et sitta keegi midagi täpselt teab.

Ei tahtnud istuda ja mutte vahtida. Mõtlesin, et äkki ema tunneb, mis ma mõtlen. Aga ta oli vist lihtsalt audis.

Inimesed palvetavad, nagu teeks tööd, armastavad, nagu teeks tööd. Teevad tööd, nagu teeks tööd. Joominegi on nagu töötegemine. Muud ei ole teha, muud ei jää üle, muidu ei saa.

Õde korjas koli, vahtis maha ja ta õlad olid krampis. Minu pärast? Vaatasin mujale. Ema hingas ikka alles sügavalt ja vaatas lakke. Kittel, voodi ja palat olid ta teistsuguseks teinud.

“Ära siis väga kauaks siia konutama jää.”

“Ma ei oleks siin päevagi,” ema vaatas minu poole. “Eks sa mine. Mis seal ikka.”

“Ma viin sul toiduasjad sinna koridori külmutuskappi,” tahtsin minema hakata ja tahtsin, et oleks kergem minna.

“Eks vii, kui tahad, aga ma võin minuti pärast ise ka viia. Sa võiksid võibolla uurida, kuidas siit helistamisega on.”

“Koridoris on kaarditelefon,” ütles naabervoodi mutt lakke vahtides.

“Siis on korras. Mul on uus kaart olemas. Mine, mine, ma panen kohupiima ja keefiri oma käe järgi ära. Siis ma tean, kus on.”

Tõusin voodilt: “Pane silt juurde.” Seisin. “Helista, kui miskit tahad või miskit teada saad.”

“Jah.”

“Kas lepime kokku, millal ma tulen.”

“Tule paari päeva pärast.”

“Eks sa helista ja ütle, mis sa tahad.”

“Mis sa... Ah, mitte ei tahaks koju sinu põetada jääda.”

“Misasja sa ette rehkendad. Võibolla sul polegi suurt midagi viga. Ma lähen siis.”

“Mine, mine,” ema sättis pika käega asju ja vaatas üle õla: “Ära siis, tead...”

“Ära sabista. Tsau.”

Vahtisin lahtistest uustest, et veel kord õele pilk visata, aga teda polnud.

Seisin haigla ees. Pohmakas oli peaaegu kadunud. Suu veidi kuivas. Kas minna ja lasta endale teetanusevastane süst teha? Vaevalt, et siin tehakse. Peaks traumapunkti minema. Ah, jama ja väljamõeldis.

Kas taskus raha on? Pole. Ei, jooma ei hakka. Aga tööd praegu ka teha ei viitsi. Olen niisama. Ootan, kuni tahtmine peale tuleb.

Või osta koju üks nott? Jah. Okei. Kõrtsu raha laiaks lööma ei lähe. Ostan palju süüa, et kogu raha viina peale ei saaks ära kuluda. Ostan hulga sööki ja väikese asuniku ja homme või millalgi vaatan, kas on mingit tööd tulnud.

Nii. Pasteet. Või. Sai. Kanakoib, väga hea. Toonik. Kus kulku on? Banaanid, selge ülepingutamine, mis siis, võibolla viin isegi haiglasse. Makaronid, tagasihoidlik joodikutoit. Telefonihelin.

“Jah... Ei, teda ei ole, ta läks haiglasse... Ei tea... Seal jah, teine osakond, viies palat... Ülehomme või nii... Ei ole midagi vaja. Kui midagi lugemist. Mõni kriminull... Need on tal kõik läbi loetud... Hea küll. Nägemist.”

Martsipan, väga hea. Nii, kulku, ilus kulku, hell kulku. Kala. Sepik. Kas kapis kartuleid on? Majonees. Midagi ikka teha saab. Kas teen kohe lahti?

Toppisin toidu kappi ja panin toas teleka mängima. Kõndisin kulkust köögilaua mööda. Ei hakanud teda kuhugi ära panema. Köök korras, telekas surises. Ülejäänud raha tuleks kuhugi ära panna. Et ei oleks taskus. Viskasin rahanutsaka köögikappi. Käsi võttis kapist klaasi ja pani lauale. Keerasin korgi maha, valasin kolmandiku klaasi, vaatasin teda hetke ja tõstnud küünarnuki kõrgele, panin joogi puhtalt ära.

Istusin köögilaua taha. Telekas rääkis midagi. Kurat, kui keegi ukse taha tuleb, siis ma ei tee lahtigi. Ei taha jooma minna ja siia kedagi ei taha. Joon vaikselt ja koristan oma tuba. Kui viitsin. Või vahin telekat. Võtsin külmast tooniku ja tegin teeklaasitäie segu. Võibolla oleks ikka pidanud väikese asuniku võtma. Aga siis oleks hiljem uue järele läinud. Asunikust ei jätku. Nii on kindlam. Kuigi, ega ei tea.

Mis tal siis on? Kurat seda teab. Võibolla hoopis süda, misasja ta

seal nii hingeldas.

Jalg, raisk, ikka valutab.

Rüüpasin segu ja vaatasin tallaalust. Sokk oli paksu sideme ümber ja verd polnud näha. Liigutasin varbaid, et tunda, kas sideme all võis olla hüübinud verd. Ei saanud aru. Sitta kah. Panen selle klaasitäie nahka ja järgmise juures istun kauem.

Valasin joogi endale sisse ja tundsin, kuidas mõikama hakkas.

Tegin uue segu ja torkasin joogid külmutuskappi.

Käisin, klaas käes, mööda tuba. Jäin akna juurde seisma. Hea oli üksi kodus olla. Kui ema ükskord sureb, kas siis on üksi hea. Ei tea. Võibolla on, aga võibolla on hea ainult korraks. Siis peab kuidagi hakkama saama. Naeruväärne. Või peab võtma naise, kes ema eest on. Naeratasin. Ei, see ei lähe. Ega ta nii naljalt ei sure. Ei tohi mõelda. Pärast, kui ükskord surebki, on sant olla. Aga miks. Peaks just läbi mõtlema, et siis teaks, mis teha. Aga ükskõik, mis ma olen mõelnud, kunagi pole nii väga teadnud, mis teha. Ah, kõik läheb kuidagi ise. Võtta mõni paks, kole ja hea naine. See medõde. Ainult ta ei olnud paks. No küll ta ükskord läheb. Mis, ma hakkam vinti jääma või. Ei tea, kas on kuskil veel raha. Ei tea. Ei võtaks ka. Ei otsigi. Kui teaks, kust Katit kätte saada, kas otsiks Kati üles? Ei, ei, ei. Ei tule sest midagi välja. Tal on oma töö, oma elu. Ei mingit vanainimeste ülessoojendatud romantilist ühepajatoitu. Abielus ta vist polnud? Ei, jätk. Romantika ei ole enam võimalik. Selle kõhuga, nii vanalt. Seda, mis võimalik on, jääb üha vähemaks. Puhtaid asju. Üha rohkem on elu sahtlis, paratamatult. Sitta kah. Puhast viin, puhast asi, jah? Möla. Ah, nüüd hakkab juba sarve. Kuradi telekas, mis ma sest vahin? Puhast seksi pole enam olemas. Ükskõik kellega, kõik on kõike juba niipalju teind, kõik kõigiga olnud, lääge. Hoovis oli räige, aga hea oli ka. Ainult nii veel saabki. Loomamoodi ja purjus. Siis on veel midagi ilusat. Muidu on teadlik ja kalkuleeritud värk. Elu on kõik ära solkinud. Veel üks lonks. Panen parem muusikat. Mõne vana Moody Bluesi. Ei, raisk, see on tüütum kui tüütu. Mis siis? Dylan? Van Morrison? Tüütu, tüütu, tüütu, kõik nad raisad on tüütud. Teetanus ja surm. Kas oleks kahju surra? Surra homme, ülehomm. Kurat seda teab. Kõik läheb ju ainult veel hullemaks. Miks nii, on siis halb olla või? Ah, purjus. Paksem, hallim, suhted, tööotsad, kordub, kordub, kordub. Jooks

põhja. Aga mis seal head on? Valud, jamad, häbi. Kas mõni on häbist päris vaba? Võibolla. Häbist ja hirmust. Prügikastide buda.

Olin käima hakanud. Olin käinud mööda tuba, klaas käes. Mootor töötas sees. Nüüd jooksis miski peas kinni. Kordasin poolvaljusti: "Nii. Nii-nii."

Mõtlesin, kas rüüpan veel. Ei rüübanud, käisin edasi-tagasi.

Jäin seisma, rüüpasin.

"Nii, teeme võileiva," ütlesin. "Teeme nüüd ilusa esteetilise pastee-disaia."

Närv oli sisse tulnud. Käsi värises veidi. Komistasin uksepiidale. Panin klaasi kolksatades külmutuskapile. Keerasin konservi lahti ja sundisin ennast rahulikuks.

Võtsin pika kööginõu ja lõikasin kriimulise köögilaua taga seistes pehmet saia. Sai pudises laiali. Ma ei saanud kuidagi korralikku viilakat. Lõikasin rabinal uue viilaka ja see pudises laiali. "Raisk," röögatasin ja virutasin pika nõu köögilaua sisse.

Nuga jäi hetkeks püsti ja vajus siis oma raskusest külili.

Panin rusika vastu külmutuskappi ja surusin pea vastu rusikat. "No mis on, mis sul on," pomisesin. "Mis lahti on, jäta järele."

Külmutuskapp hakkas surisema ja ma võtsin pea ära. Mõtlesin, kas võtta veel lonksu või ennast tagasi hoida.

"Aah," ägasin, tõmbasin kapi lahti, haarasin tooniku ja kulistasin paar suurt lonksu. Olin hakanud valjust rääkima. "Pole veel korralikult külmakski läinud. Raisk, üks klõmm ka peale." Haarasin viinapudeli ja valasin punnsuutäie suhu. Mööda suunurki voolas viina alla. Ma polnud purjus, olin närvis. "Kurat see on, pole ju pikalt joonudki," pobisesin. "Raisk, peab vist välja inimeste hulka minema. Muidu võib ära pöörata."

Hingasin sügavalt. "Ei lähe kuhugi, ei roni mingite inimeste hulka. Läheb jälle joomaks, jood raha maha, pärast on seis veel sitem." Proovisin hingata hästi sügavalt ja rahulikult. Õlad tõusid ja vajusid.

Istusin köögilaua taha. Nüüsisin kannatlikult, aeglaselt ja visalt saia korralikku viilakat. Sundisin ennast rahulikuks. Pehme sai pudises laiali. Korraga ei pidanud ma vastu, lükkasin saia eemale ja lasin pea, tolksti, paremale käsivarrele vajuda. Laud oli otse silmade ees. Pisa-

raid tuli lahinal ja õlad vappusid. Parema käe sõrmed olid noapea ümber jäänud. Hakkasin nuga kartma. Et teen sellega midagi või rapsan umbropsu kuhugi suunas ja tõukasin noa endast eemale. Näpud ei tahtnud noa ümbert lahti minna, aga siis läksid ja nuga kukkus kolinal üle lauaserva põrandale. Nutsin kuni tuli.

Ohkasin, ajasin ennast püstakile ja tõmbasin käeseljaga üle liimerdava näo. Toetasin lõua vasemale peaopesale ja koukisin parema käe nimetissõrmega konservikarbist pasteeti. Määrisin näpuga pasteeti pudisenud saiaviilakale. Määrisin, et midagi teha, et närv ei saaks suuremaks kasvada. Nuuksusin ja lutsisin näppu pasteedist puhtaks. Võtsin pasteedisaia ja sõin, kuigi ei tahtnud.

Läksin, pasteedisai käes, tuppa ja heitsin ema voodisse.

Lamasin selili, närisin saia, vahtisin lakke ja rahunesin tasapisi. Nuuksumine vaibus, tuli väsinud olemine. Paar korda värisesin üle keha. "Oh jumal, vanamutt, anna andeks, ma olen sitapea. Persse. Kõik on sitapead, kõik, kõik, kõik. Hea küll, juba ma lõpetan. Ei ole vaja." Sai oli otsas. Keerasin külili ja tõmbasin ema päevateki oma riietes kerele ümber ja panin käsivarre endale pea peale, et valgus silma ei paistaks. Lasin silmad kinni. Sardoonilise naeratusega nagu entsüklopeediast tuli meelde. Proovisin, kuidas see on, kui nii naerata. Keegi koputas vaikselt aknale. Ehmatasin ja pea tõusis. Tuli meelde, et see on puuoks, pea vajus voodile ja ma jäin magama.

Tegin silmad lahti. Miski sahis. Ma panin ju teleka kinni? Telekas virvendas ja sahis. Kardin oli akna eest ära. Väljas öö. Lamasin natuke aega ärkvel.

Ajasin ennast hooga püsti ja luukasin vannitoa poole. Mõõdamines vaatasin tuba ja kööki, et mis seisus nad on. Olid päris korras. Viinapudel köögilaua all poolik. Miski häiris. Jäin koridoris seisma. Liigutasin lõuga. Katsusin lõualiigest, see oli hell. Luukasin vannituppa. Liigutasin lõuga ja katsusin. Vaatasin peeglist, liigutasin lõuga üles-alla ja paremale-vasemale. "Loll," ütlesin. "Ära ole loll." Läksin tuppa. Seisin keset tuba. Kell oli pool neli. Ma ei teadnud, mis teha. Uni oli kadunud. Oma voodisse magama ei tahtnud. Juua ei tahtnud. Kellegi poole ei tahtnud. Ja pealegi, kelle? Juba aastaid pole enam tuttavaid, kelle poole võiks hommikul kell neli sisse vajuda. Lugeda ei tahtnud. Muusikat ei tahtnud. Ööbaari ei tahtnud. Kui et

lihtsalt linna minna ja kõndida niisama. Seda võinuks kõige enam, aga sellekski polnud õiget isu, seegi olnuks teadlik ja kistud ja mittevaba tegu. Et otsustad jalutada ja jalutad kohusetundlikult, aga mingit lusti sellest pole.

Läksin oma tuppa ja hakkasin aeglaselt ja kohusetundlikult koristama.

Raamatud ja riided läbisegi. Must pesu. Tõtsin raamatud hunnikutesse ja hunnikud aknalauale. Kuivanud leivatükke ja konisid. Midagi vedelat põrandale ära kuivanud. Põrand tuleb lagedaks saada, et pühkida ja pesta.

“Pühkida ja pesta,” ütlesin.

“Nii,” ütlesin, ajasin selja sirgu, raamatupahn ühes ja suuremad prügitudid teises käes, “hommikul lähen ja teen selle kuradi süsti ära.”

Kummardasin ja korjasin edasi. Poolik kamm, viskan ära või hoian veel?, viskan ära, tükk ajalehte, kuhu on nuusatud, arusaamatu puutükk. “Miks ma peaksin sellel laskma ennast häirida. Mõni mõis siis minna ja suts ära teha. Olgu see pealegi lollus.” Käed liikusid koristades millegipärast üha kiiremini. Tühi kilekott, sinna läks prügi sisse. Carveri juttudel on järg keskkohas, las läheb kinni, seda sai nii ammu loetud. Jalg ikka valutab küll. Ülejäänud hilbud on vist kõik mustad, jalaga kokku. Kus on mustapesukott. Kus ta on? Miks ei ole mustapesukotti. Muidugi on ta vannitoas. Toome ära. Ei too. Tagasi! Viime hoopis pesuhunniku sinna. Jäin seisma. Jalg valutas kuradi-moodi. Raisk, ära närvitse. Lõuad olid valusad, jalg valutas tumedalt, surises, labajalg oli tuimavõitu. Surnud. Virutasin jalaküljega vastu seina. Palju see kell on. Alles hakkab neli saama. Sinna on ju sitta kanti aega. Must pesu, raisk, ma pesen su puhtaks. Ei, ma lähen hoopis kööki ja keedan kohvi ja joon kohvi. Las nad valutavad. Ma ei karda neid. Valutagu, kui tahavad. Mis siis, kui ongi surm. Ei karda surma. Raisk, aga nüüd, korraga, niimoodi äkki. Ära muretse. Võta vabalt.

Tõtsin möödaminnes, kerge käega, viinapudeli kappi ja kohvivee pliidile ja istusin köögilaua taha. Väljas oli pime. Jalg surises. Mis kell neil töö algab. Kaheksa. Ma võin sinna varem minema hakata. Seitse. Ma võin rahulikult minna varem ja pika tee käia. Jala. Vist ei ole hea temaga palju käia. Lähen pärast seitset. Aga kui ma olen siis sellises

seisus, et ei saagi käia? Kus kohvipakk on? Lusikas. Suhkur. Kuidas see tuim tunne nüüd mööda jalga nii kiiresti edasi ronima hakkas. Labajalg juba võõras tükk. Naljakas.

Külmutuskapp surises. Vesi hakkas sahisema. Peaks võibolla jala kõrgemale tõstma. Istusin, tõstsin jala lauale ja toetasin selja vastu aknalauda, kohvipakk ühes, lusikas ja suhkrupakinutsak teises käes. Viinakompressi tegema? Aga kui ma kutsun kiirabi ja nad naeravad mu välja. Ei usu. Pole mul tegelikult midagi viga. Nii oli raske istuda. Võibolla pole üldse hea jalga ülespidi hoida? Aga traumapunkt peaks ju kogu öö lahti olema. Või ei ole või. Aga kiirabihaigla küll on. Kui ma ise sinna lähen ja räägin ära ja ütlen, et valutab, siis nad peaksid küll läbi vaatama ja selle kaitsesüsti tegema. See pole ju naeruväärne. Aga kui tõesti on teetanus, miks ma ei võiks siis kiirabi kutsuda. Ei, raisk. Tahan ja suren.

Vesi mulises. Tõusin krapsti, et kohvi sisse panna. Jalg läks kántsti küljetsi. Lendasin õlaga vastu kappi. Suhkrukott põrandale laiali. Kuidas see jalg siis?

“Kurat. Sa keedad praegu kohvi. Keeda siis. Ja ära kobise.”

Tõstsin kohvi kopsikusse. Värisev käsi ajas kohvipuru pliidile. Seisin, ootasin, kuni kohv tõmbab ja vahtisin aknast välja. Parema jala peal oli raske seista. Sääremari surises. Tegin paar sammu. Pidin jalga jõuga tõstma ja ettepoole viskama. Ei, selle jalaga küll jalgsi ei lähe. Mis ma siis teen. Aga miks ei võiks surra. Aga nüüd, nii äkki? Ja valud ja krambid. Ükskõik, millal ta tuleb, ikka on – nüüd, nii äkki? Minu surm?

“Nii, joon kohvi ära,” rääkisin vaikselt ja rahulikult. “Lõpetan toa koristamise ära. Akuraat. Ja sõidan taksoga kohale. Taksot ei telli. Lähen jalgsi taksopeatusesse. Küll ma lähen.” Lasin ennast kapist kinni hoides istuli. Enne põrandani jõudmist tundsin, kuidas lõuad kiskusid krampi.

“Raisk,” ütlesin mõttes.

Vajusin põntsti põrandale, võtsin kahe käega radikast kinni ja toetasin lauba vastu radikat. Radikas oli terav ja ma surusin pead jõuga vastu. Lõug oli valus. Katsusin näpuotsaga lõualihaseid. Kõvad. Valusad. Ma ei osanud midagi teha. Võtsin radikaribidest kõvemini kinni ja pigistasin, kaua jõudsin. Kui enam ei jaksanud ja käed lahti

läksid, hakkasid äkki jalad mööda põrandat siblima. Nokus oli kusehädaturne või tunne, nagu ripuks tilk otsas.

Jalad läksid lõdvaks ja pisarad voolasid ja ma hingeldasin lõdinal. Ma ei julgenud valjusti rääkida.

“Nii siis,” mõtlesin korra, siis katsusin üldse mitte mõelda. Ajasin ennast kööbakile. Koukisin pliidi kõrvalt nõrga käega harja ja prügikühvli ja pühkisin suhkrust kokku ja kallasin prügiämbrisse. Viskasin suhkrunutsaku õrna käega köögilauale. Sikutasin ennast käte jõul püsti, valasin kohvi ja panin suhkrut. Hoidsin ennast mõtlemast. Viskasin kohvipaksu ära ja vaatasin, kas köök jäi nii korda kui võimalik. Segasin suhkrust ära ja pesin teelusika ja viskasin nõuderes-tile. Hoidsin kohvitassi ühes käes ja toetusin teise käega seinale ja luukasin toa poole. Poolel teel peatusin, rüüpasin kohvilonksu, soku-tasin tassi vaevalt põrandale ja luukasin tagasi kööki. Koukisin harja ja kühvli ja matkasin tagasi toa poole. Viskasin jalga põntsudes enda ette. Et talle hoogu anda, pidin puusa vänderdama. Labajalga ma enam ei tundnud, säärt veel tundsin, aga ma ei saanud temaga midagi teha.

Kohvitassi juures peatusin. Kas ma suudan ta kaasa võtta? Pean suutma. Lasin ennast ettevaatlikult, vasema jala peal kükitades, lõnksu, toetasin vasaku käega, mis harja hoidis, vastu seinale ja võtsin kühvli varre tugevamini paremasse pihku ja pistsin parema nimetis-sõrme läbi tassikõrva. Sai võtta küll. Ajasin ennast jõuga püsti. Nii! Nagu nalja.

Rüüpasin kohvi. Hea. Matkasin edasi toa poole. Hoidsin ennast mõtlemast ja suutsingi mõttes sõnu tagasi hoida, aga kuskil tagasopis tükki peale varem läbimõeldud asi. Viimased aastad on olemine vilets olnud. Need aastad, kui kõik on muutunud. Vabas riigis. Tore ju, et muutus. Aga nüüd ei oska enam kuidagi ega midagi peale hakata. Enne oli kindel nõmedus ja kindel olemine selle nõmeduse sees. Ja nüüd nad teevad ümberringi midagi. Mida? Ei tea ja ei tahagi teada. Ei suuda ja ei tahagi suuta. Ei kohane. Võõras enne ja võõras nüüd. Toredad muutused, hea, aga hea oleks kuidagi ilusti kaduda või hajuda, et poleks seda väsimust ja vaeva. Füüsiliselt jätk kadumine oleks igapidi jätk. Aga rongi peale enam ei istu. Jah. Okei. Ja nüüd, kus selline asi, minekuvõimalus ongi, nüüd, kurat, on paanika. Kas

ilma paanikata ei saagi.

Toalävel jäin korra seisma ja rüüpasin kohvi.

Ei, see viib unkasse, kui iga hinna eest mitte mõelda. See viib krampi ja kaua nii ei suuda ja siis murrab seestpoolt läbi mingi suur närv või jama ja siis on veel hullem. Pabistamine või nutujoru või lõuakramp. Mõtelda pisut võib, aga mitte järele mõtelda. Mõtelda võib sellest, mis näha. Sõnahaaval. Või paari sõna haaval. Aga mitte seoseid luues, mitte järeldusi tehes.

Kohv. Aknalauale. On ruumi? On.

Viisin tassi aknalauale kahe raamatukuhja vahele. Saagu mis saab, toa ma koristan ära. Pühin põrandat. Pesen ka. Siis vaatan edasi. Lasin käpuli, ronisin mööda põrandat, pühkisin prahti kokku. Rahulikult. Korjasin harja küljest pihuga tolmurulle. Hoidsin neid peos. Kühvel oli ka pihku jäänud. Kandsin kühvlit kaasas ja ta kolises mööda põrandat.

Mul oli rahu. Oli lihtne ülesanne ees ja muule ma ei mõtelnud. Ammu polnud juba olnud niimoodi hea funktsioneerida. Prahipuhas põrand oli ilus. Nägin paari tuttavat kriibitud kohta ja plekki.

Nüüd kööki. Käpuli? Püsti! Aga rahulikult. Sain püsti küll.

Proovisin, kas saan ilma seina abita liikuda, ja sain, ettevaatlikult. Ma olin kõik selle endale palju suuremaks mõtelnud. Asi polnud nii hull. Võis toime tulla küll. Just kui see läbi pea käis, tundsin, kuidas lõug uuesti krampi tõmbas.

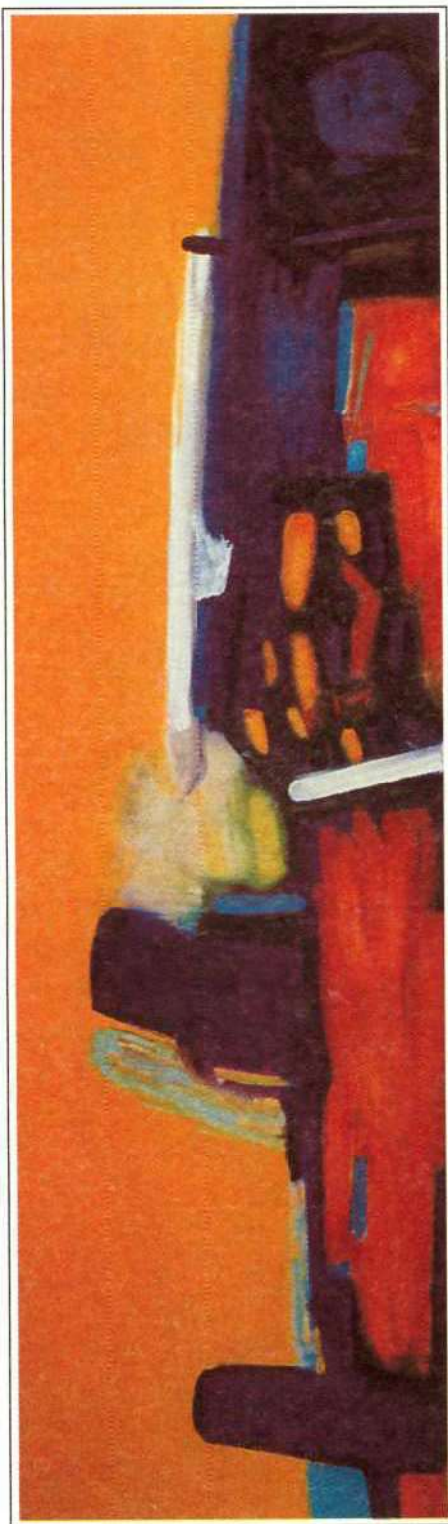
Ainult edasi, köögi poole! Ära prahti maha aja! Vahtisin prügikühvlit pihus ja pressisin köögi poole. Tundsin, et lõug andis järele. Ei läinudki krampi. Katsusin sellele mitte mõelda. Üks teine vana mõte tahtis tulla ja ma lasin tal natuke tulla, et ta krambihirmu, mis võis krampi ajada, välja suruks.

Surm on, jah, väga lähedal. Aga ta ei hirmutanud siis, ammu, kui oli lootust oma eluga kuhugi jõuda ja vahel lootusetust selle elu sees. Kuigi siis, lootuse ja lootusetusega, oleks surmamõte pidanud ju nukram olema. Aga ta polnud reaalne. Oli ainult mõte. Isegi kihvt mõte. Jah, seda jah.

Sestpeale kui eluga on ükskõik ja pole mingit tunnet, et pea võiks midagi välja mõelda või ihu kuhugi siin ilmas kohale jõuda ja elu pikkus ja surm võiksid olla ükskõik, teeb surm rohkem tuska. Rohkem

ANNE PARMASTO.
"Kadakad II". Õli, lõuend. 50x180 cm.
1996.

ANNE PARMASTO.

"Kivid". Õli, lõuend. 50x180 cm.
1996.

kui lootusrikkal nihilismiajal. Miks siis? Ükskõik, ei tea. Ja surmasoo-
vil, kui ta tuleb, on teistsugune mekk.

Kui teetanusse ja surma tulekusse saaks suhtuda lootusrikkamalt,
ehk nad ei paneks kartma ja poleks nii sandid. Loota, et neis on
midagi. Äkki on ikkagi võimalik, et just enne surma klaarub midagi
välja ja surm pole ainult valus mõttetu vintseldes ärakadumine.

Jah, ma tean küll. Siis õnnestub, kui ma ütlen endale, et jah, ma
mõtlesin selle või tolle välja. Vormistamise küsimus nagu nõukogude
võim pluss kogu maa elektrifitseerimine. Ütled, ja ongi nii. Aga kui
ei ütleks, kas siis iseenesest klaariks midagi välja. Ei tea, ei vist. Ja
süüdi on see luul, mida toidab kirjandus ja kultuur, mis ajab asjad
täendusrikkaks ja ilusaks. Kuigi, jah, neid polegi olemas, on ainult
paljude paljud teod. Mis kirjandus ja kultuur. Tähed ja laused,
sigadused ja õilsused, seks ja surm. Ei ole mingit kirjandust ja kultuuri.
Kui seda mürki poleks sisse söönud... Kes teab, mis siis oleks.

Lõuakramp oli selleks korraks kadunud ja ma lasin nendel vanadel
mõtetel, mis olid mitu korda ära tüüdanud, aga nüüd lõuakrambi
vastu aitasid, minema vajuda.

“Igale metafüüsikale, mis on võimeline esinema prahina,” mõtlesin
ja raputasin hoolikalt hoitud kühvliäie puru ja tolmurulle prügiam-
brisse. “Igaühe jaoks on kuskil prügikast.” Olin lausa heas tujus.
Paari-kolme meetri kõrguselt endast üle selles madalas toas.

Koukisin valamu alt lapi ja lasin märjaks. “Ma ei mõtle, mis kell
on. Ja ma ei mõtle muudele asjadele, millele ma ei mõtle. Ma kastan
lapi märjaks ja väanan kuivaks ja lasen ämbrisse sutsu vett. Ja pesen
põranda ära. Enne surma. Näh, jälle. Lihtsalt, pe-sen põranda ära.
Ära! Pesen! Põranda!”

Jalg oli parem kui enne. Huvitav, kuidas ta sai olla parem kui enne.
Et paremini astuda, hoidin ämbrisangast kõvasti kinni ja viibutasin
kätt koos lapiga edasi-tagasi. Edenes küll.

Nii. “Põõ-rand nüüd puhtaks! Põõrand nüüd puhtaks!” Sees käis
väike laul. Viskasin käpuli. “Edasi, Maresjev.”

Hakkasin nurgast pihta ja sikutasin, lappi ees lükates, ennast
küljetsi muudkui edasi. Seinaääred tegin eriti hoolikalt.

Tõusin väsinult istuli, küünitasin, tõmbasin ämbri kolinal lähemale.
Hingeldasin, loputasin lappi ja väänasin välja. Vesi sai must. Puru

keerles veepinnal. Põrand oli olnud pesemata võibolla eelmisest valitsusest saadik. Korraks tuli, et kui põrutaks laulda vana nõukogude hümnid, aga naabrid, venelased, äkki kuulevad.

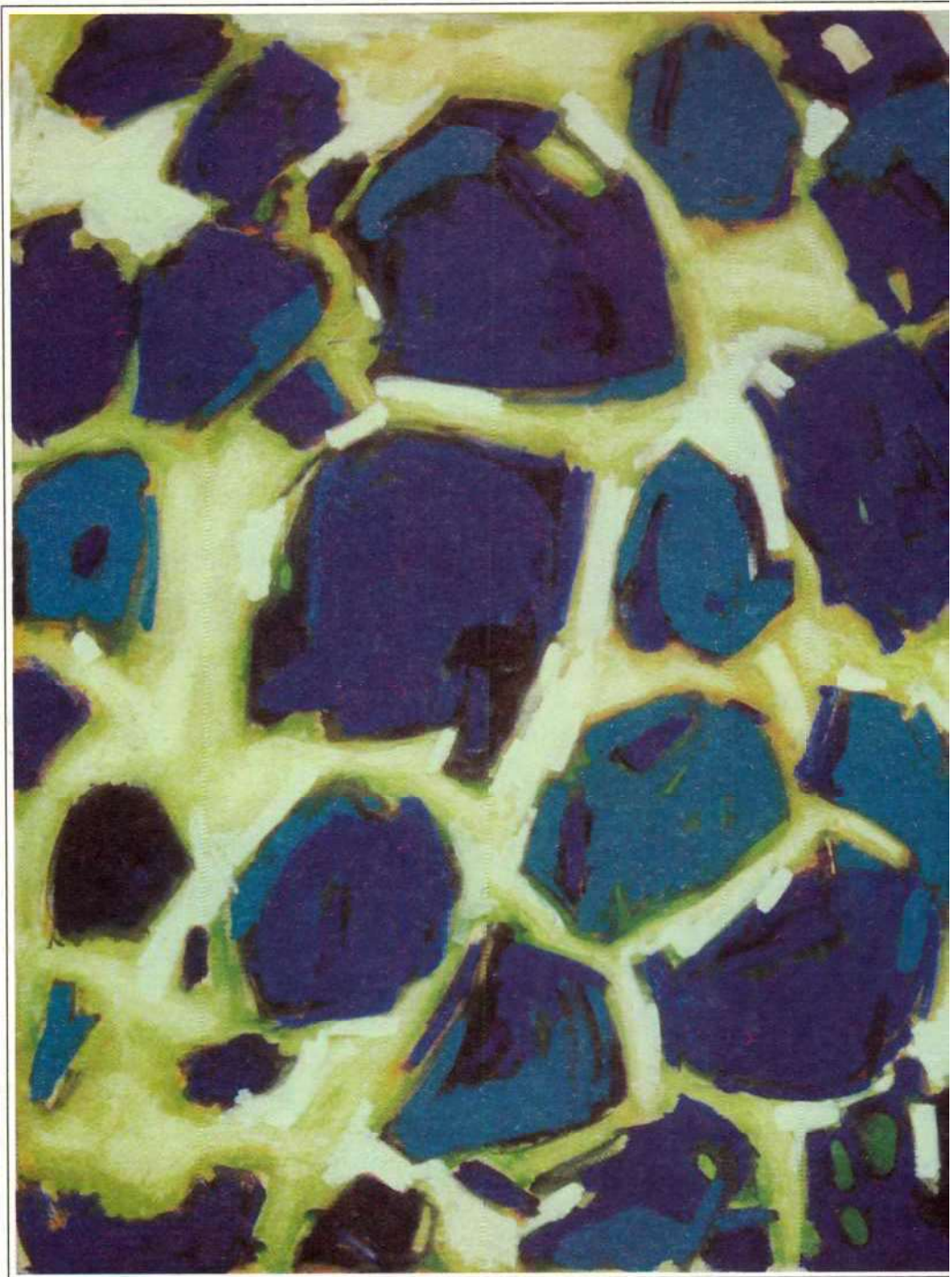
Lasin seljakile, tõstsin jala kõrgele ja painutasin. Paindus nagu robot. Panin jala maha ja tõmbasin püksisääre ettevaatlikult üles. Labajalg tundus olevat paistes, niipalju kui sideme servast paistis. Õrnad sinised jooned jooksid labajala juurest ülespoole. Kurat, võibolla sõltub sellest, kaua ma venitan, kui pikalt jalga maha võetakse. Peaks vist minema hakkama. Või kiirabi kutsuma. Ei. Põrand tuleb puhtaks pesta. Lätsatasin lapi põrandale ja kööbitsesin edasi. Kuivanud liiköörilatakas ei tahtnud põrandalt üles tulla. Tegin lapi märjemaks ja hõõrusin. "Hõõrun siin põrandat ja pärast võtavad jala maha, aga mina ei jäta." Pisar tuli silma. Käed hakkasid kiiremini nühkima. Põrandapesu lõpetus polnud nii põhjalik kui algus, aga ma tegin lõpuni.

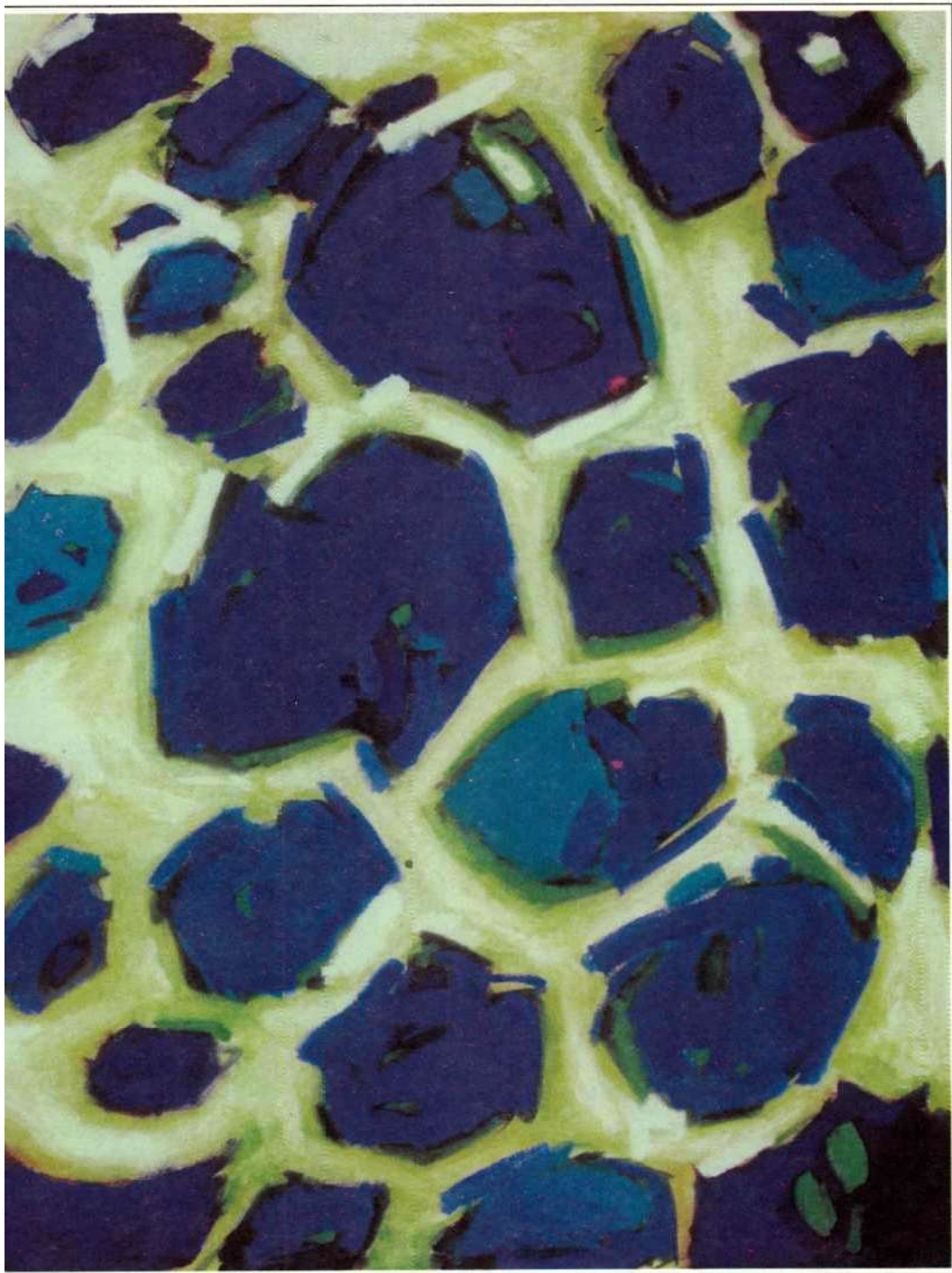
Nii, vesi ära viia, lapp puhtaks pesta ja ära panna, ämber puhtaks pesta. Kõik korralikult. Olin jälle närvis. Surin ronis reit mööda üles. Labajalga ei tundnud, astuda oli imelik. Vaatasin oma jalga ja katsusin teda ettevaatlikult maha panna. Et ei läheks viltu ja ei väänduks välja. Kööbitsesin kuidagi kööki.

Olin kõik, mis vaja, teinud. Pesin lapi, ämbri, käed. Toetusin kraaniservale ja puhkasin. Pesin näo. Katsusin kiiresti teha. Aga täpselt ja korralikult.

Sikutasin vaevaga venitades kingad jalga. Tõmbasin jope selga ja vaatasin peeglist. Midagi erilist polnud. Nägu oli veidi nagu palavikus. Peaks midagi kepiks võtma. Aga pole midagi. Aeg läheb. Tobe oleks ka. Palju kell on? Ükskõik, mis ta on. Kas jõuan kohale? Peaasi on rahu. Ole rahulik. Kui oled rahulik, käib jalga küll. Äkki ikka... Ei, ei kutsu ja kõik. Lähen ise.

Käed keerasid lukuaugus võtit, värisesid. Millal ma tagasi jõuan. Võibolla jätavad nad mu emast kauemaks sisse. Surm? Kardan teda? Jah, kardan küll. Ma ei taha enam surra. Jah, varem tahtsin, nüüd ei taha. Saaks veel natuke elada. Kas ma teeksin midagi, muudaksin midagi. Ei, vist ei teeks midagi, elaksin samamoodi. Tahaks veel veidi niisama elada. Isegi ühe jalaga? Võibolla isegi ühe jalaga. Sa raisk, ühe jalaga, mismoodi? Surusin hambad risti.

ANNE PARMASTO.

"Kompositsioon". Õli, lõuend. 185x290 cm.1996.

Mismoodi ma trepist alla saan. Saan küll. Kaalusin ennast kõhuli käsipuu peale. Hoidsin kätega kinni, et üle ei lendaks, ja tõstsin jalad allapoole. Kaks astet korraga. Ehk ei tule kedagi meie maja omadest vastu. Mis ma teen, kui tuleb. Lihtsalt seisan kohapeal. Las arvavad, et olen täis. Kolm astet saab ka võtta. Neli ka. "Ole ikka ettevaatlik, ära mine hoogu. Pole vaja kantsu käia. Murrad jala, nalja palju. Nii, ettevaatlikult. Aga tänaval, raisk, on libe. Küll saab. Peab saama. Vana raisk, surin tuleb juba üles puusani. Nii kiiresti liigub. Jumal, kui loll, et kohe süstima ei läinud." Mis sa nüüd ikka teed.

Ei viitsinud alt-ust lukku panna. Las jääb.

Nii. Prügikastideni. Kõigepealt sinnani. Mööda seinäärt. Tänav on tühi – on küll. Sealtpoolt ka. Kõõberdan, nagu tahan.

"Liigu, raibe... Ristteeni saab mööda majaäärt. Risttee saab raske olema. Kuradi lumevall ka. Ära mõtle ristteele. Kõigepealt prügikastideni. Palju sinna on. Paarkümmend meetrit. Läheb nagu nalja. Veidi veel. Veidi veel kulutame kingi. Ja varsti enam ei kulutagi. Nihii, prügikastid tehtud. See pole midagi. Nüüd tasapisi üle väravavahe poeseinani."

Pidin käed laiali ajama, et tasakaalu hoida, aga ei tahtnud muudkui keerutada, et vaadata, kas keegi tagant tuleb ja näeb. Surusin käed jope tasku põhja rusikasse. Võtsin väikesed sammud ja loopisin jalga ettepoole. Paar meetrit enne poeseina ei pidanud vastu, sirutasin käe ette ja keksisin ja vajusin vastu scina. Puhkasin. Ettevaatlikum peab olema.

Räästast tilkus ja ma surusin selja vastu seina, et mööda tilguks. Kui pea ettepoole vajus, tilkus pähe. Lükkasin kukla vastu seina. Tilkus otse nina eest läbi. "Ei, hüppamine läks ju hästi. Kas ma saan parema jala ülespoole veidi krõnksu tõmmata. Raskelt, aga saan. Tahtejõuga. Kas jaksan teda nii hoida, kui hüppan. Et ta maas kuhugi taha ei takerdu. Proovime. Kedagi ei tule – ei tule. Seinast hoian kinni. Jah, igaks juhuks. Las ta tilgub, kuhu tilgub, ükskõik."

Keksisin vasakul jalal ja panin aeg-ajalt kätt vastu karedat krohvitut seina. Vaatasin ette maha. Tundsin, et tõmbasin käe vastu krohvi veriseks, aga ei peatunud, et kätt vaadata. Muudkui hüppasin. Parema jalapöid oli kuidagi viltu ja läntsatas vastu lume- ja jääkrobakaid. Hoidsin jalga nii kõrgel, kui sain. Poe nurga juures tegin peatuse.

Risttee.

Eemal taksopeatuses seisis Tulika takso. Mootor töötas, plafoon põles ja takso oli seest valge. Kollane foor vilkus. Autosid ei tulnud kuskiltpoolt. Panin teise käe vastu seinale ja vaatasin katkist kätt. Oli verine. "On mul taskurätik? Ei ole. Ah, palju siit verd ei tule. Peab vaatama, et ära ei määri."

Mingi auto. Jah, mingi auto. Tänavapuhastusmasin. Ootasin, kuni ta kaugelt tuli ja üle ristmiku sõitis. "Mis ma teen, kui olen keset teed ja auto tuleb. Aga midagi ei tee. Ta ju näeb kaugelt. Las annab signaali või teeb, mis tahab. Seisan lihtsalt paigal ja lasen tal mööda sõita. Las sõimab, kui tahab. Takso ei tule siia, kui ma viipan. Ega ei tule küll. Arvab, et ma olen purjus."

Nii, tuleb minna. Ära venita, mine. Enam ei hüppa, ei, liiga suur risk. Kui ma pikali kukun, kas ma saan püsti? Küll ma saan. Aga ei kuku, ei tohi. Aeglaselt ja rahulikult."

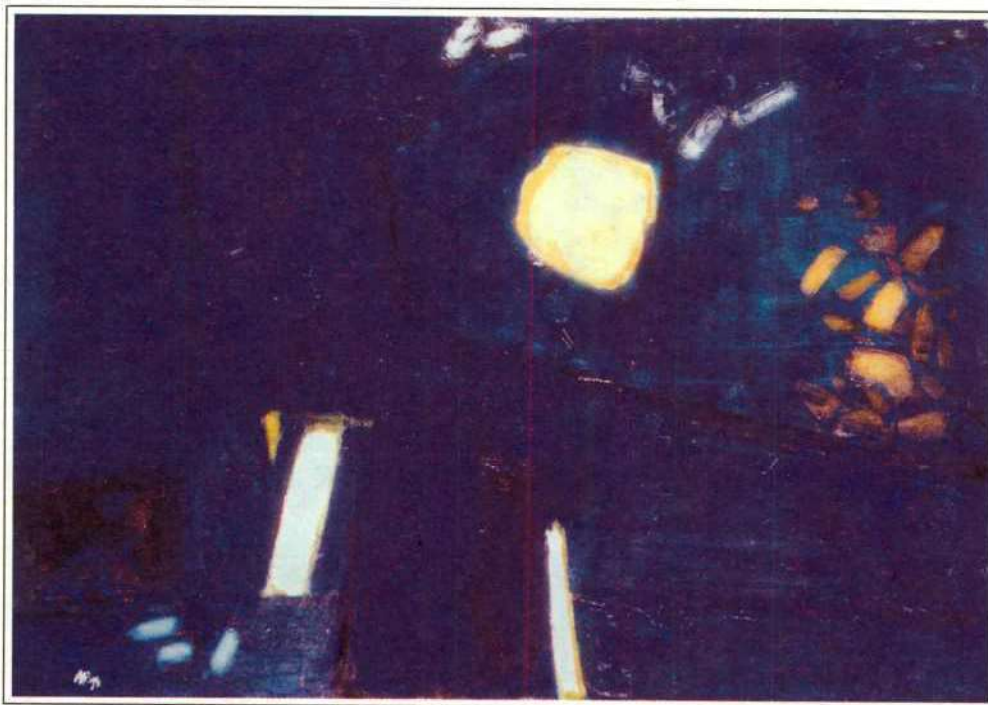
Pesin verise käe räästa all puhtaks, raputasin kuivaks. Surusin käed taskupõhja ja astusin, kergelt, muretult, tasakesi. Tänavaservas vaatasin – ei ühtki autot. Astusin, külg ees, trotuaariservast alla. Kõndimiseks surusin paremad varbad tugevasti maha ja liipas vasaku jalaga kiire liibu edasi. Oleks tahtnud hüpata, aga ei söandanud.

Keset teed peatusin ja puhkasin. "Kui mõni auto tuleb, siis tulgu."

Laternad põlesid. Eemal surises takso mootor, muidu oli vaikus. Korra kostis räästaalusest valjem solksatus. "Edasi." Tegin hoogsa liibu ja vasak jalg ei saanud maandudes pidama. Käed rapsasid taskust välja ja üles. Vehkisin kätega, jalg nõksutas ja keksis. Jäin püsti. Kuradile. Ei hoolinud.

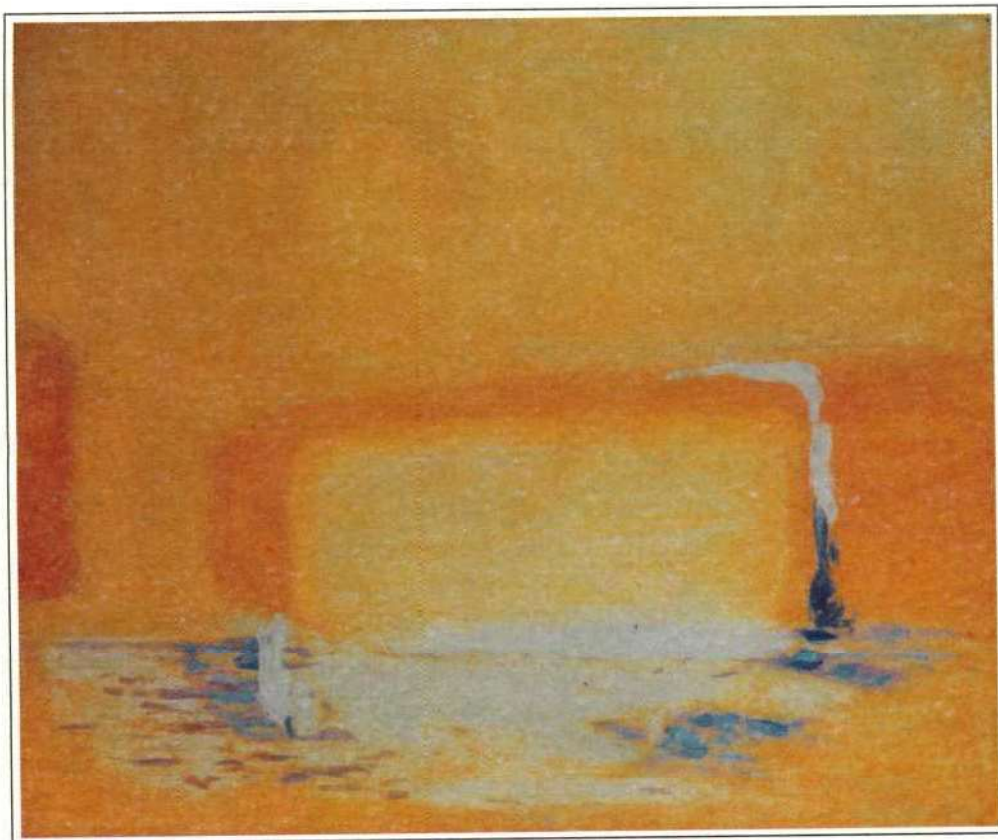
Keksisin kiiresti ühel jalal üle tee ja edasi, kuni majanurgani. Võtsin vihmaveetoru klambri kõvasti pihku. "Ei tea, kas taksojuht nägi. Kuradile." Vasak jalg oli väsinud. "Ei tohi tempot alla lasta. Muidu on vasaku jala toss varsti väljas. Mis saab, kui keegi takso ära võtab, või, pagan, kui takso arvab heaks lihtsalt minema sõita. Istun sinna jäätunud pingile ja saagu mis saab."

Ikkagi ei söandanud üle platsi taksoni keksima hakata. Liipas nii kiiresti, kui sain, vaatasin maha ja puhistasin läbi nina hingeldada. Libediku koha ees jäin korra toppama. Läksin ringi. Heitsin altkul-

ANNE PARMASTO.

"IV poolöö". Õli, lõuend. 90x130 cm.
1996.

ANNE PARMASTO.

"Nimeta kollane". Õli, lõuend. 90x108,5 cm.
1996.

mupilke takso poole. Nägin juba taksojuhi pead. Tal oli müts peas. Ei näinud, mis ta tegi. Kas luges lehte või suitsetas. Kui olin poole platsi peal, kustus taksos tuli. Jalavalu oli järele andnud. Ega ta õieti ei valutanudki. Oli tuim ja tundetu. Veidi enne taksot võtsin liipamisehoogu natuke maha, et mitte lõpu eel külili lennata. Vasak jalg ei tahtnud astuda, sundisin teda.

Haarasin tagumise parempoolse ukse lingist. Ootasin sekundi. Vajutasin nuppu ja tõmbasin ukse ettevatlikult endast mööda. Sokutasin oma kere taksosse. Juhil oli ajaleht süles. Juht vaatas, kas ma olen purjus, ja vaatas siis otse aknast välja. Tal oli ilus tumesinine pesapallimüts, noka kohal tumekollasega tikitud: Kings.

Sättisin kätega paremat jalga, et ta viltu ei jääks. Hingeldasin. Ütlesin nii hooletult, kui sain: "Sõitke sinna kiirabihaiglasse." Juht pani punased numbrid jooksmas. Keeras ajalehe korralikult kokku, viskas kõrvalistmele, tõmbas täistuled peale ja lükkas käigu sisse. Koputasin sõrmedega paremat reit ja sääremarja. Reit veel tundsin. Säär oli tundetu. Juht keeras mitu kurvi ja sõitis siis sirgelt läbi linna. Hea oli sõita ja tühje valgustatud tänavaid vaadata.

"Juhtus midagi või," ütles juht.

"Ma astusin endale naela jalga."

"Nii raskelt kohe või."

"Ei tea, vist jah." Katsusin olla hooletu. Tundsin tundetus labajalas teravat valu. Valu kadus.

"Jaa-jah."

Mis valu see oli? Veel kord. Mingi uus valu. Ükskõik.

Pühkisin juukseid ja kraed, need olid räästaalusest veel märjad, ja vaatasin kätt. Ikka verine. Sikutasin jope lahti ja särgisaba püksist välja ja pühkisin verist kätt.

Jälle valu. Las võtavad jala maha. Kui ma ainult ei sureks. Vaatasin otse ette. "Meie isa, tee, et ma ei sureks." Taksojuht vaatas mind tahavaatepeeglist. Pöörasin pilgu küljeaknast välja vaatama ja mõtlesin veel kord: "Meie isa, tee, et ma ei sureks." Vaatasin ette. Mõtlesin, et võiksin ka mõelda: "Taksojuht, tee, et ma ei sureks." Muigas ja mul läks kergemaks. Takso sõitis juurdesõiduteed pidi üles vastuvõtu ukse ette, peatus ja pani tule põlema. Koukisin tagataskust raha. Kui ütleks talle, et tal on ilus müts. Ei ütle.

Ta otsis raha tagasi: "Noh, võtavad naelatangid, tõmbavad välja."
"Jah."

Tõukasin ukse lahti ja sain aru, et jalg ise õue ei lähe. "No pagan," pobisesin. Taksojuht ei vaadanud minu poole. Kartsin, et ta võib tulla mind välja aitama. Võtsin kätega põlve juurest reie alt ja tõstsin jala taksoist välja. Ta jäi ripakile. Panin teise jala ka õue ja hiivasin ennast püsti. Kobisesin: "Head päeva." Taksojuht ei vastanud ja ma virutasin autoukse kinni.

Liipasin lükanduste vahelt sisse. Vastuvõturuumi klaasi taga polnud kedagi. Toetusin letile. Et kedagi polnud, ajas närvi. Aeg venis. Tuimus, paganas, oli juba nii üles roninud. Miks ma ei kutsunud kiirabi. Kus nad on. Kellanuppu ei ole. Toetusin rinnuli letile. Eemal olid toolid. Kas liibata sinna. Ei, siis on, nagu mul oleks aega küll. Liipasin majasisese lükandukse juurde ja lükkasin selle suure hooga kõikumale. Närv sees. Toetusin seinale.

Uks kriiksus tasakesi. Jalas oli jälle terav valu. Ma ei suutnud seda kannatada ja patsutasin jalaga põranda kiviplaate. Koridori peal uks käis. Õde vaatas kaugelt mind ja kiikuvat ust ja tuli piki koridori. Kohendas kitlit ja juukseid ja enam minu poole ei vaadanud. Ta peatas käega kiikuva ukse, tuli uste vahelt läbi ja läks leti taha istuma. Liipasin talle järele. Ta võttis pastaka, ei vaadanud minu poole ja küsis: "Mis on?"

Olin närvis, küsimus tundus absurdikas, ajas naerma. Ei naernud. Tahtnuks öelda: "Ei midagi, astusin niisama läbi. Kuidas teil siin läheb ka." Ütlesin: "Ma ei tea, mis on. Vist on veremürgitus. Astusin naela jalga. Tehke mulle teetanusevastane süst."

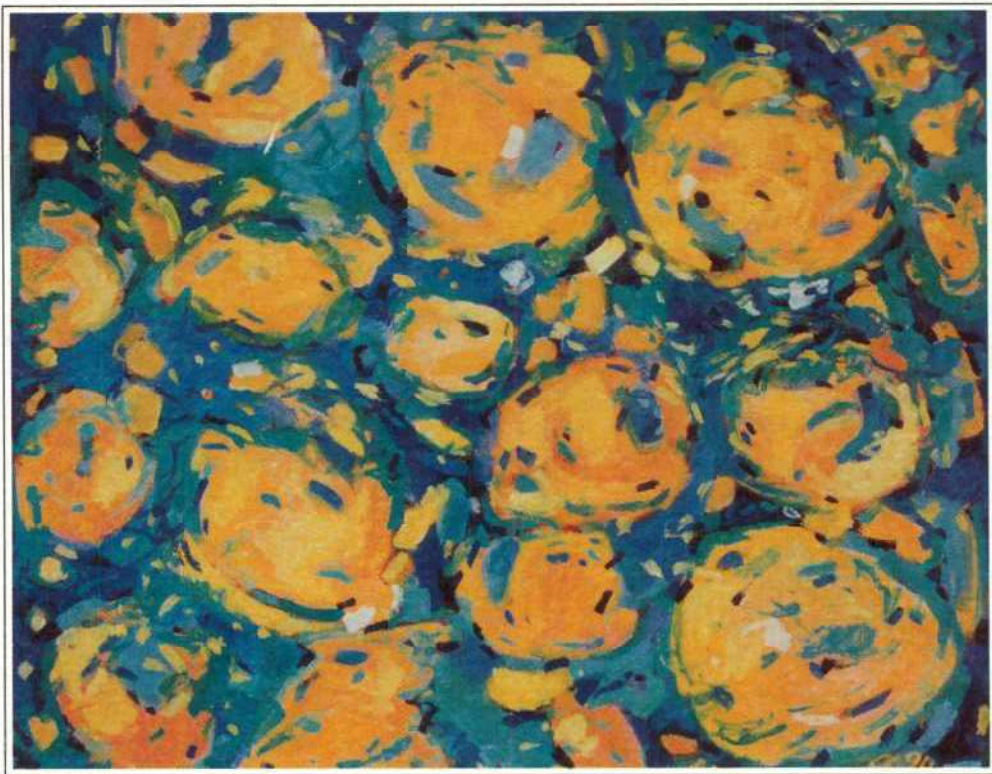
Ta täitis kaustikut. Seisin ja muigasin. Ütlesin nime ja näitasin haigekassakaarti ja läksin rohkem närvi.

"Istuge sinna."

Ma ei öeldnud midagi. Vaatasin teda ja surusin hambaid kokku ja naeratasin. Ta ootas hetke. Võttis toru ja valis numbri. Ootas ja valis uuesti ja ootas. "Mina siin. Vastuvõtust. Siin on üks, kes tahab teetanusevastast süsti. Kas me teeme sellist asja.... Naela astus jalga... Ise tuli... Kas see oli roostes nael?..."

Muigasin: "Ma ei tea."

"Ta ei tea... No mina ka ei tea. Kes meil praegu on veel? Saad sa

ANNE PARMASTO.

"Nimeta kollane-sinine". Õli, lõuend. 70x90 cm.
1994.

ANNE PARMASTO.

—
"Nimeta kollane-sinine-roheline". Õli, lõuend. 70x90 cm.
1994.

äkki ise tulla?..." Ta pani toru ära.

"Istuge, istuge. Natuke läheb aega."

Hingasin sügavalt sisse ja välja ja liipasin toolide juurde. Lasin ennast toolidele selili. Näpud näperdasid tooliserva. Jalg tuikas ja ma tundsin, kuidas veri jala sees liikus. Tuikas altpoolt ülespoole. Vilistasin vaikselt Green Sleeves'i. Põlvest kõveras jalad ulatusid üle tooliotsa põrandale. Mõtlesin, kas jaksaksin haiget jalga tõsta, aga ei viitsinud proovida. Valu oli ka ükskõik. Tehku nemad nüüd, mis tahavad, ja kui mökutavad ja ma suren, siis huinja. Olin rahul.

Välisused liikusid ja ma ajasin ennast istukile. Keegi tuli ja tõmbas enda järel kandraami. Keegi lamas raamil külili, verine, käsi üle serva rippu, silmad lahti, vait. Raami järel tuli veel kaks valget kitlit. Üks läks vastuvõtulaua juurde rääkima, teised veeretasid raami vaikselt edasi.

"Kus ta läheb siis," hõikas üks neist tagasi.

"No neljandasse," hüüdis mees leti äärest.

Raamilükkaja heitis pilgu seinakellale, viskas rippuva käe raamile ja kärutas läbi lükanduste. Letiäärne mees nõjatus letile lobisema. Tüdruk naeris. Mees võttis kitlitaskust valge mütsi, tõmbas pähe ja läks raamile järele. Ta pilk libises üle minu ja ei peatunud.

"Noa alla siis," hõikas tüdruk, pastakas õhus.

"Jaa," hüüdis mees ja jättis ukse end järel kiikuma.

Mul olid huuled kuivad ja ma haigutasin. "Rohelised varrukad, opituba," mõtlesin. Oli ükskõik. Surin ronis tasapisi tagumikku. Istusime. Vaatasin tüdrukut leti taga. Tüdruk ei vaadanud minu poole, sehkendas enda ees laual. Aeg läks. Lõsutasin toolil.

Koridorist tulid sammud. "See ei ole mulle, see ei ole mulle." Keemiliste lokiidega paks proua. Ta tuli otse minu juurde.

"Teie olite jalaga." Ta ei oodanud vastust. "Tulge kaasa." Tõusin. Ta läks ja jäi seisma ja vaatas tagasi. "Käia saate?"

"Jah."

Püüdsin astuda, nagu mul poleks midagi. Ei tulnud välja. Astusin aeglaselt, nii normaalselt, kui sain, ja katsusin teha tavalist nägu. Proua hoidis lükandust mulle lahti. Ta ei kiirustanud. Mul oli temaga hea olla. Ta astus aeglaselt mööda koridori, aga ma ei suutnud sammu pidada. Kiirustasin. Koperdasin ja pidin kukkuma, aga jäin püsti. Ta

vaatas tagasi. Pilk tühi, aga lahke. Jalg tegi kiirest liikumisest põrguvalu. Püüdsin näida muretu. Liipasin proua järel uksest sisse. Korraaks haarasid mu käed uksest ja uksepiidast.

Proua seisis kapi juures ja tõstis purke.

“Võtke jalg lahti ja heitke sinna pikali.”

Tegin teksapükstenööbi lahti ja panin uuesti kinni. Istusin ja sikutasin paremat kinga. King ei tahtnud jalast tulla. Sikutasin soki ära. Tõmbasin leihvi lahti ja harutasin ema sideme jala ümbert. Vaatasin talda. Seal polnud mitte midagi näha. Valge tallaalune. Pisike märk kohas, kus auk oli olnud. “Kas vann tegi kõik nii puhtaks, eile oli ju palju koledam?”

Tõmbasin püksisääre nii kõrgele, kui andis. Vinnasin käte jõul ennast raamile ja heitsin selili. “Kui tõsiselt ta jalga võtab?”

Vaatasin prouat. Proual oli käes vatt ja pudel. Ta vaatas jalga. Vaatas mulle otsa. Puhastas talda ja ma võpatasin. Tõmbasin varbad konksu. Oli imelik, et nad liikusid. Ta viskas vati ära. Võttis sideme, tegi padjakese. Koukis purgist spaatliga möksi padjakese peale ja plätsatas selle talla alla kinni. Mu käed hoidsid nariäärest kõvasti kinni. Proua hoidis ühe käega padjakest mu talla all ja küünitas teise käega kapist uue sidemepaki. Ta tõmbas paki hammastega lahti ja sidemerulli jooksmas. Sidus jala kärmesti ja tugevalt kinni. Side oli puhas ja ilus.

”Mingit süsti ma praegu ei tee,” ütles ta. “Las ta olla praegu nii kuni hommikuni. Siis tuleb uue vahetuse arst. Ta vaatab üle, kuidas olukord on ja mis on vaja teha.” Ajasin ennast tasapisi istuli. “Ma arvan, istuge seni sealsamas vastuvõtus. Mõni tund on jäänud.”

Ma ei osanud midagi öelda. “Jaa. Nojaa.”

Sain kinga jalga. Proua pesi käsi. Tõusin. Ta pani kapi kinni ja läks ukse juurde. Liipasin järele. Ta läks välja ja hoidis ukse mulle lahti. Seisatasin, vaadates vastuvõturuumi uste poole.

Proua tõmbas ukse kinni ja läks teises suunas. Tahtsin tänada, aga ei osanud. Lonkasin vastuvõturuumi. Seal istus nüüd kaks preilit. Läksin nendest nii kaugele, kui sain, ja istusin diivanile. Vaatasin teises suunas. Tüdrukud rääkisid omavahel. Ma ei kuulnud sõnu. Istusin tuimalt. Ei mõtelnud.

Kusehäda. Vaatasin ja nägin kempsuust. Lonkisin kempsu. Uks oli lukus. Üks tüdrukutest tuli mulle järele ja keeras kempsuukse lahti.

Ta oli ilus ja värvitud. Vaatasin mujale. Ta pöördus tagasi ja ma läksin kempsu.

Kusin. Jalg surises veidi. Proovisin, kas suudan jalga kergitada. Kusi voolas ja ma üritasin jalga tõsta. Liigutasin ettevaatlikult jalga edasi-tagasi. Jalg surises, liikus. Tõmbasin püksiluku kinni.

Pesin käsi ja vaatasin endale silma. Vesi jooksis. Toetasin käega vastu seina ja tõstsin paremat jalga mitu korda kiiresti üles. Ta liikus vaevaliselt, aga liikus. Puhkasin ja tõstsin veel. Liigutasin varbaid. Koputasin labajalga vastu seina.

Vaatasin, kas olin enne ukse haaki pannud. Uks oli haagis. Toetusin seinale ja kraanikausile ja kükitasin mõlema jala peal ja tõusin püsti. See läks vaevaliselt. Kükitasin veel ja tõusin. Veel kaheksa korda. Jalg surises.

Hoidsin kraanikausiservast kinni ja vaatasin endale silma. Kumardusin. Panin näo vee alla, silmad kinni. Hoidsin tükk aega. “Jumal, jumal, jumal, jumal,” ütlesin läbi voolava vee. Nägu kuumas.

Tõstsin pea ja tirisin särgisaba pükstest. See oli käepühkimisest veidi verine. Kuivatasin puhtama poolega nägu ja toppisin särgi püksti. Lükkasin märgi juukseid nii enamvähemaks. Keerasin kraani kinni. Leidsin taskust suitsupaki. Leidsin tikud. Võtsin ühe sigareti ja panin paki tagasi.

Astusin välja ja kustutasin tule. Hoidsin suitsu ja tikke ühes käes ja astusin hooletult longates väljaviivate lükandusteni. Ei vaadanud tüdrukute poole, aga nägin silmanurgast, et nad seal istusid ja korraks mind vaatasid.

Läksin välja. Seal oli värske õhk. Astusin üsna kiire sammuga kallakust alla, ja kui jõudsin sissesõidutee lõppu, hakkasin jooksuma. Raskelt, aga ma sain joostud.

Oli hämar. Pigistasin sigaretti ja tikutopsi pihus ja jooksin mööda metsaalust jalgteed bussipeatuse poole. Hingeldasin ja panin kiirust juurde. Parempöid läks küljetsi maha ja ma kukkusin. Ajasin ennast kähku püsti. Pühkisin pükse ja jopet ja käsi. Käed olid porised ja valusad. Ägasin. Leidsin teeservast märjad tikud ja pooliku suitsu. Astusin kiire sammuga edasi.

Öökohvik oli peaaegu tühi. Läbi klaasi nägin, et R ja M istusid sees ja samm läks aeglaseks. Käsi tõmbas ukse lahti ja ma astusin sisse. Suitsune.

R istus, selg minu poole. M oli laua taga käsipõsakil ja vahtis tänavat. Nad vaikisid. Laual oli tühi tuhatoos ja üks tühi teeklaas.

M nägi mind silmanurgast ja lükkas selja sirgu: "Noh, tohoh." R vaatas üle õla.

Võtsin letist endale kaks kooki ja istusin nende juurde. Asusin kooke sööma.

"Kust te siis..."

"Sealt," ütles M.

"Sealtsamast?"

"Sealtsamast. Ja mujalt ka."

"Head isu," ütles R.

Mul oli suu kooki täis. "Isu on hea."

"Seda on tore näha, et isu on hea. Kohe tore vaadata," ütles R.

"Te siis üleilsest saati..."

"Üleilsest saati," vastas M.

"Kas sa nägid, kui kiiresti ta koogi ära sõi," ütles R.

"Kaks kooki," ütles M.

"Õigus, kaks kooki," ütles R.

"Nagu tuulispask," ütles M.

"Just. Nagu üks, seesamune, jah, see tuulispask oleks kahest koogist üle käinud," ütles R.

Ma ütlesin: "Ma lähen võtan vist veel."

"Kas jälle kaks," ütles R.

"Vist küll."

"Kas sa kuulsid, ta võtab jälle kaks," ütles R.

"Tõesti, tõesti," ütles M.

Tõusin: "Kas te, mehed, tahate väikest lonksu või?"

Vaikus.

"Einoh," ütles R.

"Einoh, jah," ütles M.

"Ütelge kähku."

"Tal on kuri plaan meid täis joota," ütles R.

"Kui te ei taha..."

"Aga mis meil üle jääb," ohkas M.

"Jah, tõepoolest," ütles R.

Läksin leti äärde.

"Koogipuru," hõikas M mulle järele. "Meil jääb üle koogipuru." Ta võttis näppudega koogipuru ja pistis suhu.

Sain kaks kooki ja klaasitäie viina.

Sõin kooki. R ja M põrnitsesid. Sain ühest koogist jagu.

"Tahate ka kooki?"

"Einoh, kus nüüd meie," ütles R.

"Meile nüüd kooki," ütles M.

"Siis ma söön ära."

"Ta sööb siis ära, panid sa tähele," ütles R.

"Tõesti, tõesti," ütles M.

"Ärge mölisege, võtke viina." Lõpetasin viimase koogi. "Puru ma teile ei anna." Kallasin koogipuru endale suhu.

"Tee ots lahti," ütles M.

"Ma ei taha, võtke ise."

"Tema, näed, seda et, ei tahagi," ütles M.

"Ei tea, kas on haigeks jäänud," ütles R.

"Hea küll," ütlesin ja tõstsin viinaklaasi hoogsalt suule ja kummutasin.

R-il ja M-il läksid seljad sirgu. "Oot-oot-oot-oot," hüüdis R. Jätsin poole peal pidama ja panin klaasi lauale.

"Võta," ütles M.

R jõi järelejäänust poole ära. M jõi ülejäänu.

"Koogid ja viin on päris hea hommikusöök," ütlesin ma. "Kas te, härrased, panite tähele, et praegu on hommik. Lähme ostame poest paar tervislikku õlut ja joome meie pool kultuurselt ära."

"Ta tuli meile kultuuri tooma," ütles M.

"Ma janunen kultuuri järele," ütles R.

Tõusin ja läksin ees. Nad tulid pikkamisi järele. Tänaval hakkas M teistmoodi rääkima: "Kati oli ka eile. Istus pika õhtu. Mõtlesime, et tuleme sinu juurest läbi. Ilma ette helistamata. Kutsusime teda ka kaasa. Sellepeale hakkas tal kiire. Korjas kodinad kokku ja läks üksi koju." M vehkis mu nina all näpuga: "Pane tähele, üksi koju. Noh, sa ei ütlegi midagi."

“Suitsu tahad.”

“Ah, et sa ütled, et kas ma suitsu tahan.”

“Jah.”

“Tahan küll, miks ei taha.”

Laual oli tühje ja täis õllepudeleid ja ma mõtlesin, et kui ma R-i ja M-i välja visatud ei saa, siis kobin ise varsti kodust minema ja telefon helises ja see oli tädi.

Ema raviarst oli öelnud, et emal on pahaloomuline kasvaja. Kopsuvähi kolmas staadium. Siirded laiali ja opereerida pole suurt mõtet. Vanus ja puha. Tulevad suuremad valud ja ta hakkab morfiumi saama. Asi võib kesta veel umbes pool aastat, täpselt on raske öelda.

Nõjatusin tagasi ja võtsin veel õlut ja ei tahtnud enam M-i ja R-i välja visata. Mul oli rahulik. Tundsins, et pole kiiret.

Hoidsin õllepudelit suul, neelasin õlut ja vaatasin silmanurgast soks paremat labajalga ja vaatasin aknast välja.